229. (5120)

ЭБҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ[illegible]

Буряат-Монголой
ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 229(5121)
Воскресенье
Ноябриин
17
1946 он

Сэн 20 мүнгэн

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Коммунистнуудай политическэ һуралсалые үдэр бүри хүтэлбэрилхэ

Һүүлэй үедэ партиин Центральна Комитет болбол идеологическа хүдэлмэрине эрид һайжаруулха тухай хэдэ-хэдэн тогтоолнуудые абаба. СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба улам саашадаль хүгжөөхэ тухай дүрбэдэхи табанжэлэй түсэбые дүүргэхэ хэрэг хадаа хүн зоной дунда ябуулагдаха хүмүүжэлэй хүдэлмэри һайжаруулхые, манай партийна ба советскэ хүдэлмэрилэгшэдэй марксистско-ленинскэ мэдэрэл улам дээшэнь үргэхые эринэ. Идеологическа хүдэлмэрилэгшэд мүнөө тэмсэлэй түрүүшын позицида табигданхай, ушарынь хадаа амгалан байдалай хүгжэлтын үедэ идеологическа фронтын үүргэнь доошоо оронгүй, харин улам ургана гэжэ нүхэр Жданов зааһан байна.

Манай эндэхи партийна организацинууд политическэ һуралсалай хэрэгтэ анхаралаа нэгэ бага ехээр табидаг боложо байна. Мүнөө намарай үедэ партийна эхин организацинуудай дэргэдэ политическэ һургуулинууд нээгдэбэ. Тэрээндэ хэдэн олон хүдөөгэй ба городой коммунистнууд хабаадалсажа, партиин түүхые шудалжа, марксистско-ленинскэ революционно теоритой танилсажа байна. Үдэшын партийна һургуулинууд өөрынгөө хүдэлмэрине түсэбэй ёһоор ябуулжа эхилээ. Түс тустаа һуралсажа өөрынгөө эрдэм мэргэжэлые дээшэлүүлхэ ябадалда саг үргэлжын шалгалта хэгдэдэг боложо байна.

Гэбэшье энэ хадаа политическэ һуралсалай хэрэгые үргэхэ ябадалай гансал эхинииинь гээшэ, энээниие саашадань бэхижүүлхэ ба үргэдхэхэ хэрэгтэй гэжэ партиин аймагай конференцинүүд дээрэ үгэ хэлэһэн коммунистнууд тэмдэглэнэ. Партиин айкомууд ба эхин организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд коммунистнуудай энэ хүсэлые толгойложо, политическэ һуралсалай хэрэгые али нэгэн кампани шэнгеэр бэшэ, харин үдэр бүри ябуулха ёһотой. Энэ хэрэгые зүбөөр хүтэлбэрилхэ гээшэ партийна эхин организациин суглаан дээрэ гү, али партиин айкомой бюрогой заседани дээрэ политическэ-һуралсалай хэрэгые зүбшэн хэлсэхэ ябадалаар хизаарланагүй. Коммунистнуудай политическэ грамота байхын тула тэдэнһээ саг үргэлжэ һуража байха, теоретическэ хөөрэлдөөнүүдые, лекцинүүд ба элидхэлнүүдые хэжэ байха хэрэгтэй.

Мүнөөдэрэй байдал дээрэһээ харахад үзэхэдэ, ямар нэгэн коммунистын һурадаггүй гү, али һурахадаашье хамаагүйгөөр нобшо байха ябадалда хамаагүйгөөр хандаха баримтанууд бии байна. Энэ буруу гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Политическэ эрдэмэ дээшэлүүлхэ ябадалда иимэ хамаагүйгөөр хандаха ябадалые усадхахагүй хада, тэрээндэ манай теоретическэ-пропагандистска хүдэлмэрилэгшэдые бултыень хабаадуулахагүй хада хүмүүжэлэй хэрэгые үргэхэ тухай, идеологическа хүдэлмэрине һайжаруулха тухай партиин ЦК-гэй эрилтые хүсэд дүүргэжэ шадахагүй байнабди. Тиимэ дээрэһээ политическэ һуралсалда һаад тойбо татаха гэһэн бүхы һэдэлгэнүүдтэй хатуугаар тэмсэжэ, коммунистнуудай политическэ һуралсалые саг үргэлжэ ябуулха саг тулажа ерээ.

Һаяхан партиин Городской райкомой конференци болобо. Энээн дээрэ эрдэм номоо дээшэлүүлхэ ябадалда хамаагүйгөөр хандажа байдаг партийна эхин организацинуудай, илангаяа худалдаа-наймаанай министерствын, Буркоопсоюзай дэргэдэхи партийна организацинуудай хүдэлмэри хатуугаар шүүмжэлэгдэһэн байна. Эдэнэр ямар дутуутай байгааб гэхэдэ, политическэ мэдэрэлээ дээшэлүүлэнгүй, партиин уставые дүүргэдэггүй коммунистнуудта хамаагүйгөөр хандаха, тиимэ ном үзэхэб, би гэртээ һуража байнаб гэжэ найдуулһан ябадалые хэдэн һараар бэшэ, харин хэдэн жэлээр шалгадаггүй ябадал болоно. Тэрэнэй эсэстэ тус министерствын харюусалгата хүдэлмэрилэгшэдынь политическэ ба экономическа эрдэмээ огто үргэдэггүй байба. 1944 он болтор партиин айкомой секретарь ябаһан нүхэр Борисов болбол Буркоопсоюзда хүдэлдэг болохоһоон хойшо нэгэшье ном баряагүй байба.

Энэ мэтын жэшээнүүд хүдөө нютагуудааршье бии.

Энэ хадаа ажал хүдэлмэреэ культурнаар ябуулха хэрэгтэ тойбо татажа, республикын гээгдэлые усадхаха хэрэгтэ тойбо татажа байна гэжэ мэдэхэ хэрэгтэй. Энэ хадаа кадрнуудай политическэ хэмжээн ба марксистско-ленинскэ мэдэрэл дээрэһээ хүдэлмэриин аша туһань дулдыдадаг юм гэһэн партиин заабарине һайса ойлгоогүй дээрэһээ болоно гээшэ.

Манай зорилго хадаа марксизм-ленинизмын үдэшын һургуулинуудые, политһургуулинууд ба кружогуудые хаа-хаанагүй түсэбэй ёһоор хүдэлгэжэ, тэрээндэ коммунистнуудые хабаадуулха ябадал болоно. Тэрэнэй хажуугаар марксизм-ленинизмые тус тустаа шудалжа байһан хүнүүдтэ һайнаар туһалха, тусхай программын ба тэдэнэй өөһэдынь хүсэлэнгэй ёһоор зохихо хөөрэлдөөнүүд, лекцинүүдые эмхидхэхэ хэрэгтэй. Партиин айкомуудай агитаци ба пропагандын таһагууд политһургуулинуудые ба бүхы коммунистнуудые «ВКП(б)-гэй историин хураангы курс» ба бусад шухала номуудаар дүүрэн хангаха ёһотой. Партийна кабинедүүд коммунистнуудай һуралсалда улам ехээр туһалжа, политическэ һуралсалай бодото центр болохо зэргэтэй. Тэрэнэй дэргэдэ партиин түүхэ тухай, манай Эхэ орон тухай һонин һонин выставкэнүүдые эмхидхэжэ, теоретическэ консультаци хэхэ, семинарнуудые үнгэргэхэ шухала.

Политическэ һуралсалые һайжаруулха хэрэгтэ мүн манай аймагай газетэнүүд ехээхэн үүргэ зээлхэ байна. Тэдэнэй хуудаһан дээрэ политическэ һуралсалай ябаса тухай һайнаар бэшэжэ байхаһаа гадна коммунистнуудай ядалһан асуудалнууд тушаа консультаци үгэжэ байха хэрэгтэй.

Эсэгэ орноо хамгаалгын дайнай үедэ хэдэн олон түрүү хүнүүд большевистскэ партида ороһон байна. Тэрэнэй ашаар Бурят-Монголой партийна организаци ехээр ургаа. Политическэ һуралсалые эмхидхэхэдэ энэ ушарые хараадаа абажа, бүхы залуу коммунистнуудые һайнаар ба зүбөөр һургаха, тэдэниие ёһотой марксистнууд-ленинецүүд болгожо хүмүүжүүлхэ гэһэн хүндэтэ зорилго партийна эхин организацинуудай үмэнэ табигданхай.

Хэрбээ коммунистнуудай политическэ һуралсалые һайнаар эмхидхээд, тэрэнэй хойноһоо саг үргэлжын шалгалта табяад байгаа һаа бүхы коммунистнуудай политическэ мэргэжэлые үргэжэ, бүхы хүдэлмэрээ агуухэ багшанар Ленин ба Сталинай зааһанай ёһоор ябуулжа шадаха байнабди. Тиин Эхэ ороноймнай улам саашаа урган хүгжэхэ ябадал эгээл иимээр ажаллахыемнай эринэ. Тиимэ тула бидэнэр политическэ һуралсалые эрид һайжаруулха, тэрэниие үдэр бүри хүтэлбэрилхэ ёһотойбди.

Господин Эллиот Рузвельт Москвада ерэбэ

Ноябриин 12-то Москвада США-гэй наһа бараһан президентын хүбүүн, ниитын ажал-ябуулагша господин Эллиот Рузвельт өөрынгөө һамган Фей Эмерсон гэгшэтэй ерэбэ.

Московско аэродром дээрэ ВОКС-ын харюусалгата түлөөлэгшэд тэдэнэрые угтаһан байна.

(ТАСС).

ДҮРБЭН ЖЭЛЭЙ НОРМО ДҮҮРГЭБЭ

Гүрэнэй заводой шлифовщик Иван Юрлов шэнэ табан жэлэй түсэбые үлүүлэн дүүргэхын түлөө Бүхэсоюзна мүрысөөндэ ороходоо табан хүдэлмэришэдэй түлөө хүдэлмэрилхэ гэһэн уялга абаһан юм. Тиин нүхэр Юрлов болбол 10 һарын турша соо дүрбэн жэлэй нормо дүүргэжэ, хэлэһэн үгэеэ бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлээ.

Нүхэр Юрлов болбол мэргэжэлээ эрхимээр шудалһан, ажал хүдэлмэри дээрээ гайхамшагта амжалтануудые туйладаг, сталинска табан жэлэй түсэб дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэжэ байдаг советскэ патриот-стахановецуудай нэгэн мүн.

—Би шлифовщигоор 5 жэл хүдэлмэрилжэ байнаб. Энэ мэргэжэлдэ гансахан шэрын оролдолго зорилго хэрэгтэй бэшэ, харин хурса нюдэн ба шадабари хэрэгтэй юм. Тиимэһээ олон жэл соо ажаллажа дүй дүршэлтэй боложо, шухала детальнуудые бүтээлгэдэ станогоо онһожоруулжа, техническэ шэнэ методуудые ажал дээрэ хэрэглэжэ шадаһанай ашаар ажалай бүтээсые дээшэлүүлжэ шадааб.

Би детальнуудые бүтээхэлээ һайн рационализаторска методуудые ажал хүдэлмэри дээрээ хэрэглээд, нормын хэмжээ 8 детальнуудай оронда, нэгэ доро 20-һоо үлүү детальнуудые бүтээжэ ажалай түсэбые 2 дахин дээшэлүүлээб. Тиихэ зуура, технологическа процессые хэдэн операцида таһалан хэлээб. Эгээл түрүүлэн детальнуудые шэрүүнээр хуулажа, һүүлээрнь тэрэниие гоёлооб.

Мүн хүдэлмэрилдэг газараа, станок-түхеэрэлгэнүүдээ нарин сэбэрээр ба бүрин бүтэнөөр байлгаха гэшэ эхэ удхашанартай юм. Үглөөгүүр ажалдаа ерэхэдээ станогойнгоо механизмые анхаралтайгаар шалгадаг, тоһолдог занашалтай. Мүн ажалай инструментнүүдээ гамнадаг ба материалнуудаа алмадаг байнаб. Тиигэжэ би нэгэ һара соо, таба һарын ажал хэдэг болооб.

Октябрь һарын ажалай даалгабарине 600 процент дүүргэжэ, һара соо 2300 түхэриг олоһон байнаб. Хэрбээ ажал хүдэлмэри холодоо зүбөөр ба эрхимээр эмхидхэгдэдэг байбал би үшөө ехэ амжалта туйлаха байгааб. Теэд, шлифовщигуудай ажалые һайжаруулха тушаа минии дурадхалда манай заводой дирекци ба цехын мастер Кравцов гэгшэд анхаралаа табинагүй. Манай оруулһан рационализаторска дурадхалнууд заводой конструкторнуудай бюрогой ба технологиин таһагта хэдэн һара хэбтэһээр. Элдэб үнгэлгын шулуунуудай шанар муутайһаа боложо, ажалдамнай һаад тохсолдодог, гаргаһан продукциин шанарые доошонь оруулдаг байла.

Тиимэһээ манай хүдэлмэридэ байгаа техническэ элдэб дутуу дундануud ойрын сагта усадхаглаха гэжэ найданаб. Тиихэдэ, би 5 жэлэй даалгабарине энэ оной турша соо дүүргэхэб. Би өөрынгөө хэлэһэнээ хүрэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа ба шадабари мэргэжэлээ элсүүлхэб.

Ф. Чернов.

Петр Исаков—эрхим нормировщик

Эсэгэ орноо хамгаалгын агуухэ дайнай шэрүүн хатуу үе байһан 1944 ондо Улан-Удын паровозо-бүтээлгын заводой шэрэм шудхалгын цехтэ Петр Константинович Исаков гэгшэ ерэһэн юм.

Энэ нүхэр түрүүшын хэдэн һаранuудта хара хүдэлмэришөөр хүдэлмэрилхэ зуураа, зоримгой ба шуумгай бэеэ коллективтээ харуулаа һэн. Тэрэ үедэ тус завод фронтын захилнуудые бүтээжэ һүни үдэр ба эсэхэ сусахые мэдэнгүйгөөр хүдэлмэрилжэ байгаа һэн. Тиихэдэ нүхэр Исаков болбол нормировщигай хэсүү бэрхэ орео дүршэлтэй танилсажа, һүүлээрынь бэеэ даанхай нормировщик болоо.

Өөрынгөө шудалһан мэргэжэлдэ үнэн зүрхэнэй оролдолго гаргажа, ажалаа хүгжөөн дээшэлүүлдэг баялиг дүршэлтэй кадр гэжэ мүнөө цех соогоо тоологдодог болоо. Энэ нүхэр октябриин 29-дэхи ойн урда тээхи мүрысөөндэ эдибхитэйгээр оролсожо, хоер һарын турша соо халаанайнгаа нормые 300—350 процент хүртэр холодоо дүүргээ.

Ноябриин 3-ай үдэр стахановска вахтада жагсажа ажалайнгаа нормые 450 процент хүртэр гүйсэдхэжэ, Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин алдарта ойе ажалай үндэр бүтээсээр угтаһан байна.

А. Зодбоев.

Түрүү һууриин түлөө

1946 оной 4-дэхи квартал соо мүнгэ элсүүлгын ба гүрэнэй бюджэдэй олзын талаар мүнгэнэй оролтые дүүргэхые, үлүүлэн дүүргэхые республикын финансын хүдэлмэрилэгшэдые уряалжа, Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ хүдөө ажалай артелиин колхознигууд хандалга гаргаһан байгаа.

Энэ патриотическа үүсхэлые манай республика дотор хаа-хаанагүй халуунаар дэмжэбэ.

Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 29-дэхи ойн урда тээхи мүрысөөндэ оролсоходоо абаһан уялгануудаа республикын 16 аймагуудай финансова таһагууд үлүүлэн дүүргэбэ. Энэ мүрысөөндэ Баргажанай аймагай финансова таһаг (даагшань Болтенко) түрүүлжэ, үнгэрһэн кварталай дүнгөөр БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан тугые абаа. Ноябриин 7-до тус финансова таһаг налогуудай татабариин кварталай түсэбые 73 процент дүүргээ. Курумканай аймагай финансова таһаг (даагшань Гармаев) мүн налог татабариин кварталай түсэб 70 процент дүүргэжэ хоердохи һуури, Мухаршэбэрэй аймагай финансова таһаг (даагшань Бутаков) IV кварталай түсэбые 62 процент дүүргэжэ, 3-дахи һуури эзэлһэн байна.

Иволгын, Хойто-Байгалай, Тарбагатайн, Кяхтын аймагуудай ба Улан-Удэ городой Городской районой финансова органууд кварталайнгаа түсэбые 60 процент дүүргэжэ түрүү таһагуудай тоодо ябалсана.

БМАССР-эй Госстрах (Управлениинь начальник Хайдуров) кварталайнгаа түсэбые 66 процент дүүргэбэ. Мүн Сэлэнгын, Хэжэнгын, Мухаршэбэрэй, Прибайкальска, Зэдын, Хориин аймагуудай страховой инспекцинүүд кварталайнгаа түсэбые 100-һаа 120 процент хүртэр дүүргээ.

Гэбэшье, республикын нөөсэлгын кассанууд (Управлениинь начальник Павлоцкий) энэ мүрысөөндэ гээгдэжэ ябана. Нөөсэлгын кассанууд социалистическэ мүрысөөндэ, ёһо тэдыгээр хабаадалсажа, абаһан уялгануудаа холо дүүргээгүй.

Октябриин хахад һарада манай республикын финансова органууд налогуудые суглуулгаар РСФСР соо гурбадахи һуури эзэлээ. Тиимэһээ финансова органууд болбол социалистическэ мүрысөөе үргэн далайсатайгаар дэлгэрүүлжэ, олониитын дунда ойлгуулламжын хүдэлмэрине үшөө саашадань эршэмтэйгээр ябуулжа, мүнгэн зөөрине элсүүлгын темпые шангадхан РСФСР соо нэгэдэхи һуури эзэлхын түлөө тэмсэхэ зорилготой.

К. Винтовкин,
БМАССР-эй финансын Министр.

Түмэр зам дээрэ

Үбэлдэ бэлэн болоһоной паспорт

Түмэрзамай Улан-Удын станциин хладопунктын коллектив өөрынгөө участогые 1946-47 оной үбэлэй хүдэлмэридэ бэлэдхэхэ талаар бусад коллективүүдһээ урид үбэлдэ бэлэдхэһэнэй паспорт абаба. Тус коллектив сентябрь һарынгаа түсэбые амжалтатайгаар дүүргэһэнэй түлөө дамжуулгын Улаан туг абаһан байха юм. Коллективэйхид болбол дамжуулгын Улаан тугые абаад байхадаа бүри эршэмтэйгээр хүдэлмэрилхэ гэһэн уялга абаһан байна. Эдэнэр абаһан уялгаяа амжалтатайгаар гүйсэдхөө. Коллективэй түрүүшүүл Старобыкин, Хохряков, Новокрешенов, Дубовенко, Азизов ба бусад стахановецууд хүндэлэлэй грамота абаа.

Эдэнэр дүрбэдэхи Сталинска табанжэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые гүйсэдхэхэ ябадалда түрүү һуурияа алдангүй хүдэлмэрилхэбди гэжэ найдуулгаа үгэһэн байна.

В. А. Грицаенко

Машинистнуудай амжалтанууд

Улан-Удын депогой машинистнууд ноябриин 12-то суудхэ соогоо түргэн ябадалай 8 поезднуудые шэрэжэ, улаадахи дистанцидань хүргэбэ. Машинист Лавренович Мысовойһоо Улан-Удэ хүртэр ябажа ерэхэдээ, ябалгынгаа сагые 1 час 18 минута хороожо, расписаниһаа 1 час урда орожо ерээ.

Машинист Николай Кашкин участогайгаа хоорондо нэгэшье зогсонгүй ябажа хүрэхэ арга олобо. Юуб гэхэдэ, зуураа нэмэлтэ уһа абажа, үнэһэ шлагаа сэбэрлэжэ һаатангүйгөөр ябахадаа болзорһоо хилаад урда орожо ерэдэг байна. Кашкин болбол хоёр дахин иимэ ябалга хэбэ. Мүн нүхэр Кашкин замай сагые хилаад хороово. Ноябриин 12-ой үдэр 1 час 28 минута, 13-ай үдэр 43 минута гэхэ мэтээр түргэн ябалгые туйлана.

Баһа Гусино-Озёрско депогой машинист Ломнов ноябриин 10-да 2 час 35 минута расписаниһаа урид ерэбэ.

Комсомольско паровозойхидой туйлалта

Түмэрзамай Улан-Удын депогой №2771 комсомольско паровозой ахалагша машинист Богинский ба тэрэнэй халаанай машинист Лаушкин гэгшэд суудхэдээ 431 километр паровозоо ябуулха нормотой байһан аад, октябрь соо суудхые ябалгые 484 километр хүргэһэн байна. Гадна, эдэнэр болбол һара соо 19847 килограмм түлишэ арбилаа

Манай республика дотор

Телефон байгуулагдахань

Хэжэнгын аймагай Дээдэ-Худанай сомоной Тельманай нэрэмжэтэ колхоз Чесанын МТС-һээ татаһан телефонно линитэй боложо байна. Энэ хадаа колхозой правлениие аймагай центртэй холбон харилсуулха арга олгоно.

Сурепкэ гэжэ сэсэгэй тоһо гаргаха цех

Түнхэнэй мелькомбинадай дэргэдэ талха хиидхэхэдэ гарадаг сурепкэ гэжэ шара сэсэгэй эдеэе шахажа, тэрээнһээ тоһо гаргаха цех байгуулагдажа байна. Энэ сэсэгэй үрһэнэй 12—15 процентнь тоһон болодог байна. Тэрэнэй тоһониинь эдеэ-хоолой ба техническэ хэрэгсэлдэ ашаглагдаха юм. Тус цех 1947 оной январь һарахаа продукци гаргажа эхилхэ байна.

Анхарал ба оролдолго

Сэлэнгын аймагай Доодо-Бухэнэй сомоной Кировэй нэрэмжэтэ колхозой правлени энэ жэлдэ фронтовигуудай ба сэрэгэй албанда ябажа байгшадай бүлэнэртэ 5 гэр урилан табижа заһабарилаа. Гадна үшөө 4 гэр заһабарилхаар хүдэлмэрилжэ байнад. Энэ хүдэлмэридэ 4 хүнһөө бүридэһэн барилгашадай бригада ябажа байна.

Д. Будаев.

Республиканска хүндэлэлэй дэбтэртэ оруулагдаба

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хэрэгүүдые эрхилхэ урправлениин ба полит-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй союзай обкомой президиум болбол культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин талаар олон жэл соо үрэжэлтэ ажал ябуулжа, эрхим амжалтануудые туйлаһан хүнүүдые республиканска хүндэлэлэй дэбтэртэ оруулһан байна.

50 жэл соо таһалгаряагүй Кяхтын краеведческэ музейдэ хүдэлмэрилһэн ордента А. Н. Орлова, Баунтын аймагай библиотекые даагша П. Н. Козулина, Хойто-Байгалай аймагай библиотекые даагша К. А. Дебятин, Баргажанай аймагай библиотекые даагша М. П. Мусунова ба бусад тус дэбтэртэ бэшэгдэбэ.

Комсомольско-залуушуулай түрүү бригада

Байкало-Селенгинскэ гол мүрэнэй пароходствын судно-заһабарилгын заводой котельнэ цехын комсомольско-залуушуулай бригада октябрь һарынгаа үйлэдбэриин даалгабарине 204,9 процент гүйсэдхэһэн байна. Бригадир нүхэр Ефимов өөрынгөө жэлэй түсэбые бүри сентябрь һарада дүүргэһэн байха юм.

Энэ бригада завод дээрээ түрүү һуури эзэлжэ, заводой дамжуулгын Улаан туг абаа. Тэрэшэлэн нүхэр Ефимов болбол ВЛКСМ-эй Обкомой хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаба.

Мүрысөөнэй түрүүшүүл

Холбоо-холбооной Улан-Удын 6-дахи дистанциин телеграфистнууд һайндэрэй урда тээхи мүрысөөндэ үндэр туйлалтануудые харуулжа, һарынгаа түсэбые 132 процент гүйсэдхэһэн байна. Мүн город хоорондын станциин телеграфистка Раиса Бельченко гэгшэ 10 һарын туршада жэлэйнгээ даалгабарине 186 процент дүүргэжэ, коллектив соогоо илгаран гараа.

Клубтай болобо

Торийн аймагай Сахьяновагай нэрэмжэтэ колхоз һаяхан шэнэ клуб барижа дүүргэбэ. Энэ клубынь 200 хүнэй һууритай юм.

8 автобусууд абтаба

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи автоуправлени болбол 16 һууритай 8 автобусуудые хүлеэн абаба. Эдэ автобусууд хадаа Город—Шэлэй завод—с Дивизионная; Город—Гүрэнэй завод; Город—ПСТЗ; Город—Мяханай комбинат гэһэн маршрудтайгаа ябажа байна.

Шэнэ клуб соо

Энэ оной хабар Яруунын аймагай Үльдэргын сомоной Кировэй нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд шэнэ клуб барижа эхилһэн байна. Тиигээд Октябрьска революциин һайндэр хүртэр клубаа барижа дүүргэхэ гэһэн зорилго табиһан юм. Мүнөө хэлэһэн үгөө хэрэг дээрэнь гүйсэдхэжэ, һайндэрэй баяр зугаае шэнэ клуб соогоо сайхан гүү хухюунаар үнгэргэбэ.

Богонихон болзор

Ехэ-Куналейн МТС-ы
фикацилгын түрүүшын
хүдэлмэри түргэн те
гонихон болзор соо
Энэ хадаа МТС-эй
түхеөрэлгэнүүдые
на, МТС-эй байра
хоной зонине эл
гаха болон[illegible]

ПАРТИЙНО-КОМСОМОЛЬСКО АЖАБАЙДАЛ

КОММУНИСТНУУД ТҮҮХЭТЭ ТОГТООЛТОЙ КОЛХОЗНИГУУДЫЕ ТАНИЛСУУЛНА

Иволгын аймагай партийна организацинууд «Колхозуудта хүдөө ажалай артелиин Уставые эбдэһэн ябадалнуудые усадхаха хэмжээнүүд тухай» ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй түүхэтэ тогтоолые олон нииитэ колхознигуудта ойлгуулха хүдэлмэрые үргэнөөр ба эршэтэйгээр хэжэ байна.

Парти ба правительствын тогтоол тухай асуудалаар партиин айком болбол инструктивна суглаа үнгэргэжэ, колхозуудта большевистскэ гурим байгуулха гүн ехэ удхатай тэрэ тогтоолтой колхозно ниитые танилсуулна.

Мүнөө аймагай эмхи зургаануудаар ба колхозуудаар 23 хамтын суглаанууд үнгэргэгдэжэ, энэ тогтоолой гүнзэгы ехэ удхань ажалшадта тайлбарилагдажа байха юм.

Суглаануудта хабаадалсаһан колхозой членүүд шүүмжэлгын үгэ хэлэжэ, колхозно байгуулалтын хуулиие хазагайруулһан ябадалые влирүүлхэ зуураа, «Колхозуудта хүдөө ажалай артелиин Уставые эбдэһэн ябадалнуудые усадхаха хэмжээнүүд тухай» тогтоолые угаа ехэ баяртайгаар һайшаанад.

Иимэ суглаанууд «Улаан-Оронго», «Осоавиахим», XVII партсъездын нэрэмжэтэ, «Авангард» ба бусад колхозуудаар илангаяа үндэр дээдэ хэмжээндэ үнгэрһэн байна. Колхозуудай хамтын суглаанда хабаадалсаһан хүнүүд үгэ хэлэлгэдэ эдибхитэйгээр хабаадалсана. Колхознигууд энэ тогтоолые ойлгоод байхадаа, үшөө һайнаар хүдэлмэрилжэ, ажалта үдэр олоор олохые хүсэнэд.

«Коминтерн», «Осоавиахим», Калининай нэрэмжэтэ колхозуудай членүүд артелиин Уставые эбдэһэн ябадалые усадхаха хэмжээнүүд тухай түүхэтэ тогтоолдо харюу болгон гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө аймаг соогоо түрүүлэн дүүргээд, 50—50 центнер таряа түсэбһөө гадуур тушааһан байгаа.

Үдэжэ байһан адуу малаа үбһэ тэжээлээр хангахын тулада XVII партсъездын нэрэмжэтэ колхозойхид ноябрь һара соо 180 центнер нэмэлтэ тэжээл бэлэдхэхэ, 250 хурьгадай ба 400 толгой эшэгэдэй байрануудые бариха гэһэн уялгануудые абаба.

Аймаг дотор тус тогтоолые шудалха 36 кружок эмхидхэгдэжэ, эдэ кружогуудта 1.309 колхознигууд һуралсана. Кружогуудай ударидагшад ба һурагшадта туһаламжа үзүүлхын түлөө партиин айкомой ба аймагай гүйсэдхэхэ комитедэй хүдэлмэрилэгшэд хадаа партийна эдибхитэдэй хүсөөр 50 лекци болон элидхэлнүүдые энэ асуудалаар хэһэн байха юм.

Энэ түүхэтэ тогтоолые ажалшадта эрхим һайнаар ойлгуулха хэрэгтэ аймагай агитколлективүүдэй агитаторнууд ехэхэн хүдэлмэри хэнэ. Малажалай фермэ, гүүртэ, таряан ажалай бригада болон звено бүхэнөөр 138 агитатор хүдэлмэрилжэ, 450 хөөрэлдөө үнгэргэжэ, тэрээндэнь 4.540 колхозник хабаадалсаба. Эдэ бүхы хүдэлмэри ябуулхадаа колхозно ажахын зорилгонуудтай холболдуулан хүн бүхэниие өөрынгөө ажал хүдэлмэри дээрэ колхозно Уставые наринаар сахиха хэрэгтэ хандуулан шэглүүлдэг байха юм.

Б. Дансорунов.

ПАРТИЙНА ЭХИН ОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ СЕКРЕТАРЬНУУДАЙ СЕМИНАР

Ноябриин 13-да Пригородна районой парткабинедтэ предприятинуудай партийна эхин организацинуудай секретарьнуудай ба тэдэнэй орлогшонорой семинар үнгэргэгдэбэ. Семинарта 32 хүн хабаадалсаа. Эндэ „Партийна суглаае үнгэргэхэ практика“ гэһэн темэтэй лекци нүхэр Дычко уншаһан байна. Мүн семинарта хабаадагшад ВКП(б)-гэй Обкомой лектор нүхэр Хадаловай уншаһан „Уласхоорондын байдал“ тухай лекциие шагнабад.

Хүдөөгэй залуушуулай һургуулинуудай һуралсалые таһалдуулна

Манай парти ба правительство хүдэлмэришэн ба хүдөөгэй залуушуулые һургаха хэрэгтэ туйлай ехэ анхарал оролдолго гаргадаг байха юм. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай жэлнүүдтэ хэдэн олон хүдэлмэришэн ба хүдөөгэй залуушуул һургуулинуудаа хүсэд дүүргэнгүй ажаүйлэдбэри, МТС ба колхозно үйлэдбэридэ ороһон байна гэнэгэ.

Эдэ залуушуудай эрдэм мэргэжэлдэ һуралгые үргэлжэлүүлхын зорилгоор республикын аймаг бүхэндэ хүдөөгэй залуушуудай үдэшын һургуулинууд энэ оной ноябриин нэгэнһээ нээгдэхэ ёһотой байгаа.

Теэд хэдэн олон аймагуудта, тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй, илангаяа аймпотребсоюзуудай түрүүлэгшэнэрэй энэ хэрэгтэ хайша хэрэг хандадаг дээрэһээ, тус һургуулинууд мүнөө хүртэр нээгдээгүй байна. Жэшээлхэдэ, Хориин (аймпотребсоюзай түрүүлэгшэ Жаркой), Түнхэнэй (аймпотребсоюзай түрүүлэгшэ Шаракшинов), Байкало-Кударын (аймпотребсоюзай түрүүлэгшэ байһан Казагаев), Иволгын (аймпотребсоюзай түрүүлэгшэ Рыбалов), Кударын (аймпотребсоюзай түрүүлэгшэ Хориганов) ба бусад аймагуудта үдэшын һургуулинуудай заняти эхилээгүй. Юуб гэхэдэ, эдэ аймагуудай аймпотребсоюзуудай түрүүлэгшэнэр болбол хүдөөгэй залуушуудай үдэшын һургуулинуудта зорюулагдажа эльгээгдэһэн керосинова лампанууд ба лампын шэлнүүдые аймагай зарим организацинуд болон энгэй хүнүүдтэ танилай эрхээр худалдажа, үдэшын һургуулинуудые гэрэлгүйгөөр үлөөбэ.

Тиимэһээ аймагай хүтэлбэрилэгшэд ба Бурмонкоопсоюз энэ хэрэгые таһалдуулһан гэмтэй нюурнуудта эрид хатуу хэмжээ абаха ба үдэшын һургуулинуудай занятияа эхилхэдэнь таарамжатай условиие бии болгохо уялгатай.

Г. Дабалаев.

КОЛХОЗОЙ ЗӨӨРИ ҮРИГШЭДЭ ХУУЛИИН ХЭМЖЭЭ АБАХА

Хүдөө ажалай артелиин Уставые эбдэһэн ябадалнуудые усадхахын тулада Түнхэнэй аймагай партийна советскэ организацинууд хэдэ-хэдэн хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлһэн байна. Гэбэшье, артелиин Уставые хуули бусаар эбдэжэ байһан ябадалнууд аймагай зарим колхозуудаар үшөөл үзэгдэһөөр. Жэшээлхэдэ, ВКП(б)-гэй ЦК-гэй нэрэмжэтэ колхоздо 1945 онһоо хойшо партийна эхин организациин секретаряар хүдэлмэрилжэ байһан Зомонов гэгшэ өөрыгөө хангажа байдаг болонхой. Хажуудаа зэргэлжэ байһан колхозойнгоо түрүүлэгшэ нүхэр Цыремпиловһээ нэгэ буруу худалдажа абаад, тэрээнээ колхозой түрэхэ үнеэгээр андалдажа абаһан байха юм.

Фронтдо ябажа ерэһэн 4 колхознигуудта туһаламжа үзүүлхэ шалтаг барижа, урдань аймагай газарай таһагые даажа байһан, мүнөө партиһаа гаргагдажа, сүүдтэ үгтэһэн өөрынгөө хани нүхэрһөө колхозой нэгэ сар абаха зүбшөөл абаад, тэрээнээ худалдажа, мүнгыень үбэршэлһэн байна. Сталинай нэрэмжэтэ колхозой член нүхэр Улукшинова гэгшэһээ баһа нэгэ буруу хоер сажан үбһөөр худалдажа абаад, колхозойнгоо хүдэлмэриин сар үхэрөөр андалдажа, тэрээнээ мүн өөрынгөө хани нүхэр Булгатовта 1500 үндэгөөр худалдаһан байна. Тэрэ үндэгөө Слюдянкын станци дээрэ 66 түхэригөөр худалдахаб, тиихэдэ мни 9 мянган түхэриг болохо гэжэ Зомонов тоосооень гаргаһан байгаа. Гадна, колхозһоо мяха, тоһо, һү мэтые нэгэшье мүнгэ түлэнгүй хэтэрхэй ехээр абажа эдиһэн байха юм. Тэрээнһээ гадна, фронтһоо бусажа ерэһэн колхознигуудые хүндэлхэм гэжэ колхозой элдэб продуктнууд ба мүнгэн зөөриие абажа үрилтэ хэһэн байна.

Зомонов гэгшэ колхозой правлениин түрүүлэгшын үүргые дүүргэжэ байхадаа колхознигуудай мэдэлгүйгөөр 6 толгой эбэртэ бодо мал, 10 толгой адуу мори, 38 толгой гахайн поршоонхонуудые хажуу тээшэнь худалдаһан байгаа. Мүн колхозой складһаа 108 килограмм мяха, 343 килограмм хартаабха абажа үрилтэ хээ. Колхозой мүнгэн зөөри ба продуктнуудые гаргашалжа өөрынгөө хүбүүе аргаламжада эльгээһэн байха юм.

Иигэжэ колхозой зөөридэ зоргоороо ороһон Зомоновой бүхы үринь 48.650 түхэриг болоно. Гадна, тус колхозой членүүд Цырен Ангескеев ба Дамби Маязнев гэгшэдые модон шиидамаар сохиһон байна.

Энэ бузагай ябадалаа үргэлжэлһөөр байһан Зомоновто мүнөө хүртэр ямаршье хэмжээ абтаагүй байһаар.

С. Сотников.

Комсомолой айкомой хүдэлмэри хангалтагүйдэ тоологдобо

Һаяхан Курумканай аймагта комсомольско конференци болоо. Тус конференци дээрэ ВЛКСМ-эй АК-гэй секретарь нүхэр Надагуров гэгшэ аймагай комсомолой комитедэй 1945 оной январьһаа хойшо хэһэн хүдэлмэри тухай тоосоото элидхэл хэлэбэ. Мүн ревизионно комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр Будаева гэгшэ ВЛКСМ-эй айкомой финансова ажал-ябуулга тухай нэмэлтэ элидхэл хээ.

Аймагай комсомолецууд колхозуудай ажабайдалай урган хүгжэхэ хэрэгтэ нилээд туһа хүргэнэ. Жэшээлхэдэ, Калининай нэрэмжэтэ колхозой 50 комсомолецуудһаа 32-ынь ударнигууд юм. Баргажанай МТС-эй бүхы комсомолецууд жэлэйгээ хүдэлмэриин түсэбые үлүүлэн дүүргэһэн, тиихэдэ комсомольско залуушуулай тракторна бригада жэлэй түсэбые 127 процент дүүргэһэн байна гэжэ нүхэр Надагуров элидхэл соогоо хэлэбэ.

Гэбэшье, ВЛКСМ-эй айкомой хүдэлмэридэ нилээд дутагдалнууд бии байха юм. «Октябрь», Кагановичын нэрэмжэтэ, Молотовой нэрэмжэтэ ба бусад олон колхозуудай дэргэдэхи комсомольско организацинууд эмхидхэлэй талаар тон һула. «Труженник» ба Маленковой нэрэмжэтэ колхозуудай дэргэдэ комсомольско организацинууд эмхидхэгдээгүй, «Красный Пахарь» колхозой дэргэдэ эмхидхэгдэһэн комсомольско организаци ВЛКСМ-эй айкомой гэмээр тарашаһан байна гэжэ элидхэлшэ хэлээ.

Тус конференци дээрэ хэдэн олон делегадууд үгэ хэлэжэ, большевистскэ шүүмжэлэл үргэнөөр дэлгэрүүлһэн байна. Үгэ хэлэгшэд хадаа айкомой ба тэрэнэй секретарь нүхэр Надагуровай хүтэлбэрилхы хүдэлмэриие шангаар шүүмжэлбэ. Делегадуудай шүүмжэлэлээр айкомой хүдэлмэридэ иимэ дутагдалнууд элирүүлэгдэбэ гэбэл:

Айком болбол комсомольско демократиие эбдэһэн байха юм. Хэтэрхэдээ айкомой бюро 2—3 членүүдэй хабаадалгатайгаар заседаниия үнгэргэдэг байгаа.

Айком болбол элидхэлшэдэй группые хэрэгсээнгүй орхижорхиһон ба тэрээн дээрэһээ аймагай залуушуулда зорюулагдаһан нэгэшье лекци, нэгэшье элидхэл уншагдаагүй байһан байна. Аймагай комсомолой хүтэлбэрилэгшэд канцеляриһаа гарангүй, аймагай соохи байдалтай танилсангүй хүдэлмэрилдэг зантай байгаа. Һургуули ба айком хоерой бэе бэеһээ холодошоһон дээрэһээ пионерскэ организацинууд ВЛКСМ-эй АК-гэй бюрогой нюдэнһөө далда орошонхой байха юм. ВЛКСМ-эй АК, аймагай физкультура ба спортын комитет (түрүүлэгшэнь нүхэр Новолоцкий), мүн осоавиахимай аймагай совет (түрүүлэгшэнь нүхэр Раднаев) гурбанай хоорондоо холбоогүйгөөр хүдэлдэг байһанһаань комсомолецуудай дундахи физическэ болбосоролой хүдэлмэри тон һулаар ябуулагдаһан байгаа.

Гадна ВЛКСМ-эй АК-гэй зарим хүдэлмэрилэгшэд бүдүүлиг һалихай ябадал харуулдаг байгаа. Гэбэл айкомой тоо бүридхэлые даагша Бато Чойжуров гэгшэ командировкодо гараһан лэ сагтаа үргэлжэ архидажа ябадаг. «Хүдэлмэрииемнай шалгажа туһалхань ха гэжэ һанан гэһээ, «аягашье һаа архитай гүт?» гэжэ һурадаг зантай»—гэжэ делегат Гармаева хэлэнэ.

Тус конференци болбол айкомойгоо хүдэлмэриие хангалтагүйдэ тооложо, шэнэ составые айкомдоо һунгаһан байна.

С. Тараскин.

Мэдээ суглуулха тэдыгээр хизаарлана

Эрхим шанартай үрһэ хааха гээшэ ерэхэ жэлдэ үндэр дээдэ ургаса хуряахын нэгэн шухала нүхэсэл мүн. Гэбэшье, Бичурын аймагай зарим колхозууд энэ хэрэгтэ хүсэд анхаралаа табяагүй байһаар. Эндэ 5-һаа 40 центнер хүртэр үрһэ хааһан колхозууд олон бии. Тэдэнэй тоодо Куйбышевай, Свердловэй, Чкаловай нэрэмжэтэ ба «Новый Мир» гэжэ колхозууд оролсоно. Мүн «Искра Ильича» гэжэ колхоз нэгэшье центнер үрһэ хаагаагүй байха юм.

Мүнөө аймаг дотор миил 5.368 центнер үрһэн хаагдаа. Теэд, аймагай газарай таһаг гансал мэдээ суглуулха тэдыгээр хизаарлаад, колхозуудта ямаршье хүтэлбэри үгэнэгүй.

А. Юмсупов.

„Б.-М Үнэн“ газетын материалаар хэмжээ абтаба

„Суулгада культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри хэзээ һэргээгдэхэ юм“

Хүдөө бэшэгшэ нүхэр Ж. Цыбанов гэгшэ Мухаршэбэрэй аймагай Суулгын сомондо культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин огто мартагдашаһан тухай бэшэһэн юм. Манай «Бурят-Монголой Үнэн» газетын байгша оной сентябриин 27-ой номерто «Суулгада культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри хэзээ һэргээгдэхэ юм?» гэһэн гаршагтай статья толилогдоһон байгаа.

Культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие һайжаруулхын тухай асуудал Мухаршэбэрэй аймгүйсэдкомой заседани дээрэ хэлсэгдэһэн ба энээндэ хайша хэрэгээр хандаһан хүнүүдтэ хэмжээ абтаба. Гадна культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие эрид һайжаруулхын түлөө тусхай хэмжээ-ябуулганууд хараалагдаба.—гэжэ Мухаршэбэрэй аймгүйсэлком манай редакцида мэдээсэбэ.

Казахстанай ажаүйлэдбэри шэнэ табанжэл соо

★

И. Тажиев,—Казахска ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо.

★ ★ ★

Советскэ Казахстан тон ехэ орон мүн. Тэрэнэй территори хадаа Франци, Германи ба Италиин булангайнь территориһоо хоёр дахин ехэ юм. Казахстанда хэмжээлэшэгүй ехэ байгаалиин баялиг байдаг.

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революци болтор эдэ бүхы баялигынь ойроо хүртөөгүй хэбтэжэ байба. Юундэб гэхэдэ: Казахстан хадаа хаанта засагтай колони байһан, тэндэхи ажалшан арад хоёр дахин дарлалга—национальна ба ангиин богоолшолго доро зоботой тулижа байгаа. Советскэ засаг Казахстаниие үндэһөөрынь хубилгаба. Казахска арад болбол ород арадай туһаламжатайгаар түүхэтэ богонихон хугасаа соо гайхамшагта ехэ хүдэлмэри хэбэ. Сүлөөтэ социалистическэ республика тогтоогоод байхадаа, большевистскэ партиин ударидалга доро Казахстанай ажалшад болбол оронойгоо хэдэн зуун жэлэй гээгдэлые һалгаажа, арадайгаа ажахын бүхы һалбаринуудай эрид түргэнөөр ургаха ябадалые хангажа, улад зонойгоо материальна ажаһуудалые һайжаруулһан, мүн тэрэшэлэн удхаараа социалистическэ, формоороо национальна культурые мандуулһан байха юм.

Советскэ байгуулалтын агууехэ ашатай туһатай байһан хадань, тус республикын арадай ажахы онсо түргэн темпээр хүгжэбэ. Революциин урда тээхидэ орходоо зэд абалга—23,5 дахин нефть—26 дахин, туулган—хэдэн зуу дахин нэмэһэн байна. Советскэ Союзай нүүрһэнэй гурбадахи база болохо —Караганда байгуулагдаа һэн. Ленинско-сталинска национальна асуудал мэргэн политикые хэлбэрилтэгүйгөөр бэелүүлһэнэй ашаар, Казахстан болбол Сталинска табанжэлнүүд соо түрүү зэргын индустриально-аграрна республика болонхой.

Казахска арад зон мэнэ һая болтор нэлэнхыдэа шахуу ном бэшэг мэдэхэгүй байһан аад, советскэ засагай тогтоһонһоо хойшо эндэ өөрынгөө интеллигенцитэй болобо, арадые гэгээрүүлхэ болон наука, культура ба искусствые хүгжөөхэ тушаа угаа ехэ амжалтануудые туйлаһан байна.

Дайнай үедэ бэрхэшээлнүүд тохеолдоһон байбашье һаань, Казахстанай ажахынь улам саашадаа хүгжэбэ. Тэндэ машино-бүтээлгын ба оборонно 7 ажаүйлэдбэринүүд байгуулагдаһан юм. Хара металлургиин тон шэнэ томохон һалбари бии болонхой. Ээрэлгэ-нэхэлгын томо үйлэдбэри эмхидхэгдээ, хүнгэн ба эдеэ-хоолой ажаүйлэдбэриин шэнэ предприятинууд үргэдхэгдэһэн ба шэнээр байгуулагдаһан байна. Казахстан хадаа Улаан Армиие һомо хэрэгсэлээр, буу зэбсэгээр ба эдеэ хоолоор, мүн ажаүйлэдбэриие түүхэй эдээр хангаха хүсэн түгэлдэр арсенал болонхой. Шэнэ табанжэлдэ Казахска ССР-эй экономико ба культура бүри ехээр дэбжэхэ юм. Капитальна барилгада 8,8 миллиард түхэриг гаргашалагдаха болоно. 1950 ондо ажаүйлэдбэриин продукциие бүтээн гаргалга 1940 онтой сасуулбал 220 процент хүртэр ургаха жэшээтэй.

Казахска ажаүйлэдбэриин тон шухала һалбари болохо үнгэтэ металлурги эгээн ехээр хүгжэхэ байна. Казахстанда бии байһан туулганай булаша хадаа союзна запасай 75 процентнь болоно. Тиихэдэ кадми—67 процент, цинк—53 процент, зэд—52 процент бии юм. Вольфрамай, молибденэй, мышьягай сурьмагай болон бусад металлнуудай запасууд угаа ехэ Казахска ССР-эй байгаалиин баялиг соо сагаан мүнгэнэй талаар ниитэ союзна запасай 60 процентһээ дээшэнь ба алтанай запасай нилээд ехэ хубинь бии юм. 1940 онойхидо орходоо, 1950 ондо зэд үйлэдбэрилгэ 2,6 дахин, туулга хайлуулга 1,3 дахин ургаха болоно. Цинк ба электролитнэ зэд үйлэдбэрилгэ шэнээр байгуулагдахань. Хомор ба үнэтэ металлнууд—вольфрам, кадми, висмут, сагаан мүнгэ ба алта малтажа абалга улам ехээр ургаха байна.

Үнгэтэ металлургиин шэнэ предприятинуудые барилга ба хүдэлжэ байгшадые шэнэдхэн заһабарилгада 1946—1950 онуудта 1.800 миллионһоо дээшэ түхэриг гаргашалагдахаар хараалагдана. Балхашска зэд хайлуулгын завод дээрэхи барилгын хүдэлмэринүүд дүүргэгдэхэ юм. Казахстанай түрүүшын электролитнэ зэдэй завод хүдэлжэ захалхаар тухайлагдана. Табанжэлэй эсэстэ үнгэтэ металлургиин «Магнитка» гэжэ зэдэй комбинат байгуулагдажа дүүрэхэ болоно. Туулга бүтээн гаргалга эрид түргэн ехэ болохо байна. Текелийскэ туулга-цинково комбинат хүдэлжэ захалха юм. Тон ехэхэн цинково заводой барилга эхилхэнь.

Советскэ Союзые хомор металлнуудаар хангаха тушаа Казахстанай үүргэ имагта ехэ. Дайнай болоһон жэлнүүдтэ СССР-эй хара металлургиин заводууд угаа олон молибденовэ болон вольфрамова концентрадуудые Казахстанһаа абажа байһан юм. Шэнэ табанжэл соо эдэ металлнуудые үйлэдбэрилгэ нилээд ехээр нэмэхэ болоно.

Хара металлургида ехэхэн дэбжэлтэ хэхэ ябадал табанжэлэй түсэбөөр хараалагдана. Дэлхэй дээрэ эгээ ехэ запастай ба тон һайн шанартай рудатай—хромитова руднигуудай база дээрэ хүдэлдэг Актюбинска завод бүри 1943 ондо хүдэлжэ эхилһэниинь мэдээжэ. Мүн тэрэ үедэ хара металлнуудай хаядһа болон эбдэрхэй металлнуудые шэнээр хайлуулха томохон завод баригдаа һэн. Тэрэ хадаа 1950 ондо 72 мянган тонно булад үгэхэ юм. Асатуйска ба бусад газар нютагуудтахи түмэрэй рудагай база дээрэ жэлдэ 1.200 мянган тонно шэрэм, 1.400 мянган тонно булад, 1 миллионһоо дээшэ тонно прокат ба 70 тонно труба бүтээн гаргаха томо металлургическа завод баригдахаар хараалагдана. Дайнай болоһон жэлнүүдтэ Урда Казахстанда ванадиева түүхэй эд абаха баялиг уурхай элирүүлэгдэһэн байгаа. Эндэ ферро-ванадиева заводуудые бариха гэжэ түсэблэгдэнхэй. Дүрбэдэхи табанжэл соо республикын хара металлургида дүн хамта хахад миллиардһаа дээшэ түхэриг һомологдонхой.

Хара ба үнгэтэ металлургиин хүгжэлтэ хадаа нүүрһэ малтан абалгын ургалтатай таһаршагүй холбоотой байха болоно. Казахстан 1950 ондо 16,4 мянган тонно шулуун нүүрһэ үгэхэ ёһотой. Энэ хадаа 1940 оной хэмжээһээ 250 процентээр үлүү болохо юм. Илангаяа Карагандын шулуун нүүрһэнэй бассейнын үмэнэ ехэхэн зорилгонууд табигданхай. Эндэ шэнэ табанжэл соо юрэнхыдөө 6,5 миллион тонно нүүрһэ малтажа абаха хүсэтэй 17 шэнэ шахтанууд байгуулагдаха юм. Тэрэнэй гурбаниинь мүнөө жэлдэ ашаглалгада үгтэхэнь. Мүн хуушан шахтануудай ажал үйлэдбэринь нилээд дээшээ болохо байнабшуу.

Шэнэ табанжэл соо нефтиин ажаүйлэдбэриин үмэнэ ехэхэн ба орео бэрхэ зорилгонууд табигдана. Казахстан 1950 ондо 1.200 тонно нефть үгэхэ ёһотой. Ондоогоор хэлэхэлэ, дайнай урда тээхи хэмжээһээ 75 процент нэмэхэ болоно.

Машино-бүтээлгын ажаүйлэдбэри мүн лэ саашадаа хүгжэжэ байна. 1950 ондо тэрэнэй бүтээн гаргаха продукци 1945 ондо байһанда орходоо хоер дахин нэмэхэ болоно. Жэшээлхэдэ, жэлдээ 7,5 мянган жатко-лобогрейкэ, 15 мянган косилка, 10 мянган культиватор бүтээдэг болохо ушартай. «Казахсельмаш» гэжэ шэнэ завод 1946-1948 онуудта баригдажа бэлэн болохо юм.

Барилгын хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалга угаа ехээр ургаха гэжэ хараалагдана. Табанжэлэй эсэстэ жэлдээ 530 мянган тонно продукци гаргаха цементнэ заводууд баригдаад хүдэлжэ эхилхэ.

Сталинска табанжэлнүүд соо Казахстанда элдэб химическэ түүхэй эдэй нөөсэнүүд шэнжэлэгдэжэ олдоһон байгаа. Тэрэниие болбосоруулха химическэ ажаүйлэдбэри хүгжэжэ эхилээ. Һаяхан Зүүн Кара-Тауда һайн шанартай фосфоритуудые малтажа абаха шэнэ газар олдобо. Тэрэнэй запасынь хэдэн зуугаад миллион тонно болоно. Мүнөө жэлдэ «Кара-Тау» гэжэ химическэ комбинадай нэгэдэхи ээлжээнэй барилга дүүрээд хүдэлжэ эхилхэнь. 1950 ондо энэ комбинат 380 мянган тонно фосфоридай гурил үгэхэ юм. Актюбинскда байгаа химическэ комбинат үргэдхэгдэжэ, тэндэ фабрика ба тусхай цех байгуулагдана. Каратауска фосфорит ба калиин индерскэ дабһан хадаа үтэгжүүлгэ бэлэдхэхэ дууһашагүй ехэ база болоно. Шэнэ табанжэл соо химическэ ажаүйлэдбэринь хадаа Казахстанай хүдөө-ажалые үтэгжүүлгын зүйлнүүдээр хангахаһаа гадна, мүн дүтэ байһан ахадүү республикануудта үгэжэ байха аргатай байха.

Хүнгэн ба бүд нэхэлгын ажаүйлэдбэринүүдэй үмэнэ үргэн аргаболомжонууд нээгдэнэ. Хүдэлжэ байһан фабрика заводууд бүри ехээр үргэдхэгдэхэ ба шэнэ предприятинууд байгуулагдаха түсэбтэй. Казахстанай бүд нэхэлгын ажаүйлэдбэри 1950 ондо 2,9 миллион метр шахуу ноохон ба 19 миллионһоо дээшэ хлопчато-бумажна бүд нэхэжэ гаргаха ёһотой.

Эдеэ-хоолой ажаүйлэдбэриин продукци нилээд ехэ болохо юм. Энэ хадаа 1950 ондо 100 мянган тонно мяха, 19 мянган тонно малай тоһо, 21,5 мянган тонно ургамалай тоһо үгэхэ байнабшуу. Табанжэл соо 8 мяханай комбинат ба холодильнигууд, консервированна һүнэй 2 завод, шампанска архиин завод ба Алма-Атын архиин завод, пивын заводууд, тоһо, сыр болбосоруулха ба һүнэй предприятинууд ашаглалтада орохо болоно. Шэнэ түсэб соо кооперативна ажаүйлэдбэришье яһала ехэ һуури эзэлхэ юм. 1950 ондо нютагай ажаүйлэдбэриин продукциие бүтээн гаргалгань 1945 онойхидо орходоо нэгэ хахад дахин нэмэхэ болоно.

Ажаүйлэдбэриин угаа ехэ ургалта хадаа энергетическэ базые ехэ болгохые эрнэ. 1950 ондо электроэнерги гаргалтые 1810 миллион киловатт-час хүргэхэ гэжэ түсэбөөр хараалагдана.

Шэнэ түмэр харгынууд баригдаха болоно. Тэрэнэй утань мянга шахуу километр. Дүрбэн зууһаа үлүү километр газарта баригдаха Моинты-Чу гэдэг шэнэ магистраль хадаа республикын хойто областьнуудһаа урда зүг ошохо харгые нилээн богони болгохо, Турксиб ба республикын столица Алма-Ата городые карагандинска нүүрһээр хангаха арга олгохо байна. Хоердохи түмэр харгынь Павлодарһаа Акмолинск хүртэр ошохо болоно. Энэ харгы карагандинска нүүрһые Павлодарска, Семипалатинска ба Зүүн Казахстанска областьнуудта асарха юм. 807 километр утатай Караганда-Карталы магистраль электрифицировалагдажа байна.

Казахстанай ажаүйлэдбэри өөрынгөө урда байһан зорилгонуудые дүүргэхэ байһандань һэжэггүй. Казахстанска социалистическэ республикын экономико ба культурын шэнэ хүгжэлтые хангаха гэһэн казахска арадай эрмэлзэлгэ, агууехэ ород арадай ахадүүгэй туһаламжа, большевистскэ партиин хүтэлбэри хадаа энээндэ дүхэм нүхэсэл болохонь лабтай.

Колхозуудые хүтэлхэ демократическа үндэһэ һууринууд

...лхозуудта Хүдөө ажалай ...ина Уставые эбдэһэн ябадал... усадхаха хэмжээнүүд ту... ССР Союзай Министрнүүдэй ... ба ВКП(б)-гэй Центральна ...дэй тогтоол соо колхозуу... ...лхэ демократическа үндэ... ...уринууд тухай асуудалда ...й анхарал табиһан байна. ...ин хэрэгүүдэй хүтэлбэри... ...хозно демократиие эбдэһэн, ...а хиналта һуларуулһан яба... ...ртелиин уставые тон бүдүү... ...хазагайруулжа байһан гол ...лаануудай нэгэниинь бо... ...үгөө.

...кратн хадаа колхозно бай... ...алтын туйлай шухала зэр... ...мүн. Колхозой хэрэг хүтэлэл... ...лхозникуудай өөһэдынь хэ... ...ундэб гэхэтэ, тэдэнэр ...гөө колхозой эзэд мүн боло... ...ртн ба правительство кол... ...дые хүтэлхэ демократическа ...э һууринуудые бэхижүүлхэ ...лхозникуудай өөһэдынь эдиб... ...шэлые бүри үр эноор хүг... ...гээшэ айхабтар ехэ удха ...жа ходоодо тоолодог байна. ...н түрын зүгһөө колхозуудые ...гэ хэрэгые тариашан нии... ...усхэлнүүдые тон үргэнөөр ...рүүлхэ ябадалтай холбохо ...колхозно демократи мүн. ...кратн хадаа хамтын ажал бай... ...үзэл сурталаар колхозни... ...ые большевистскээр хүмүү... ...ха хэрэгтэ зорюулагдаһан. ...олбол хүнүүдэй үзэл бодо... ...рэлэн үмсын бугархай ажа... ...гдэлнүүдые усадхан дабаа... ...ы колхозникуудые социа... ...ческэ общестзын ушар еһо ...а ба шударгуу ажалшад бол... ...гэһэн зайлашагүй үнэн зэб... ...ги болоно.

...а бэхи большевистскэ хүтэл... ...е үргэн олон ниитын эдибхи... ...лтай холбохо гээшэ колхо... ...е политическэ ба эмхид... ...-ажахын талаар улам саа... ...ба бэхижүүлхэ ябадалые ханга... ...нсахан энэ замаар колхо... ...й большевистскэ, колхозни... ...шанга шадалтай болоҗо ...а юм.

...тын ажалые хүтэлхэ энэ үн... ...дүршэлэй хүдэлшэгүй бай... ...Советскэ гүрэн бүхы хүсөө... ...шалан хамгаална. Бүри 1932 ...июниин 25-да СССР-эй ЦИК ...К „революционно хуули ту... ...тогтоол соогоо иимэ юумэ... ...е хэһэнэй түлөө зэмэгэй ...лта бүхы хүнүүдые хуулиин ...салгада хабаадуулхые совет... ...сагай нютагуудтахи орга... ...ба прокуратурын органууд... ...урадхаһан байна гэбэл: а) ...зуудта правленинүүдэй ба ...органуудай һунгагдаха бай... ...е эбдэһэнэй түлөө; б) кол... ...удай эд зөөрние, тэдэнэй ...эн зөөрние ба тэдэнэй эдлэхын ...ла үгтэһэн газарые зоргоо... ...ладаархан захирһанай түлөө; ...лхозууд тушаа болошогүй... ...албадан захирха ябадал гар... ...й түлөө болоно. Нүхэр ...инай сэхэ хүтэлбэри дор... ...гдоһон ба 1935 оной февраль ...колхозникууд-ударникуудай ...охи Бүхэсоюзна с'езд дээрэ ...һан хүдөө ажалай артелиин ...эгэ Устав иигэжэ тодорхойл... ...байна гэбэл: артелиин хүтэл... ...ихы органуудай һунгагдаха, ...хозникуудай хамтын суглаа... ...ые үс үе татаха, правлени ...түрүүлэгшэнь колхозникуудай ...ын суглаанда тоосоогоо хэ... ...байха ёһотой.

...еревнидэ шэнэ общество бай... ...ха гэһэн үндэһэн хуули, лээ... ...хули" мүн гэжэ нүхэр ...инай сэгнэлтэ үгэһэн Устав ...колхозно тариашадай куль... ...ба шанга шадалтай ажабай... ...үргэн замда орохо ба хү... ...жалай үйлэдбэриин хэмжээе ...ехээр үргэхэ хэрэгтэнь ту... ...а шадаһан байна. Энэ хадаа ...оровоо хамгаалгын агууехэ ...ай үдэрнүүдтэ фронт ба ты... ...бүхы хэрэглэгдэхэ түүхэй ...ба эдеэ хоолой зүйлнүүдээр ...ралтагүй хангаха гэһэн ни... ...түй бэрхэтэй зорилго амжал... ...гаар бэелүүлхэ арга олгожо ...һэн.

...олхозникууд-ударникуудай хо... ...ин Бүхэсоюзна с'ездын шиид... ...ри тогтоолнууд хадаа колхоз... ...демократиин заршамуудые бү... ...ээр дэлгэрүүлһэн ба үргэд... ...байха юм. Энээниие хүдөө ...ай артелиин жэшээтэ Уста... ...зохёоһон ба колхозно тариа... ...түрүүшүүлэй с'езд дээрэ ...һан баримтань элирхэйлжэ ...э.

...Уставай 19-дэхи пункт соо ...жа хэлэгдэнэ: „Артелиин хэ... ...үдые артелиин членүүдэй ...ын суглаан, суглаануудай хоо... ...охи үе соо хамтын суглаагаар ...һунгагдаһан правлени хүтэлнэ". ...елиин хамтын суглаан—арте... ...бүхы хэрэгүүдые хүтэлхэ ...орган мүн. Колхозой ажа... ...тухай нэгэшье шухала ...угаал хамтын суглаагүйгөө ...хэгдэжэ болохогүй. Колхоз... ...удай һунгаһан правлени б... ...лиин түрүүлэгшэ хадаа хам... ...суглаанда мэдээтэй ба

өөрынгөө ябуулгын түлөө тэдэнэй урда ха юусаха байна. Мүн тэрэшэлэн колхозникуудай хамтын суглаагаар һунгагдаһан шалгалтын комисси болбол хүдөө ажалай артелиин правлениин ябуулгые хинажа байха үүргэтэй.

Хамтын суглаанай эдэ эрхые тусгаар тэмдэглэхэ хэрэгтэй байна. „Колхозуудые хэн толгойлжо ба хэн хүтэлбэрилжэ байнаб", тэрээн дээрэһээ хүтэлбэриин шанар дулвыдана гэжэ нүхэр Сталин зааһан байна. Иимэ дээрэһээ хүтэлбэрилхы органуудые (правлениин членүүд, колхозой түрүүлэгшэ) һунгаха хэрэг хамтын суглаанай шухалын шухала үүргэ мүн. Хүтэлбэрилхы органуудые һунгажа байһан суглаан дээрэ, тэрэнэй угаа ехэ удхашанарта болохо туладань, колхозой бүхы членүүдэй 2/3 хубиһаа үсөөн бэшэнь байлсаха ёһотой.

Хүдөө ажалай артелиин хамтын суглаагаар шиидхэгдэжэ байгаа асуудалнууд хадаа колхоздо тон ехэ удхашанартай болохо юм. Хамтын суглаанай шиидхэбэри тогтоолнууд, хэрбээ тэдэнэй Уставта харша бэшэ байбалынь колхозой бүхы членүүд ба тушаалта хүнүүдээр дүүргэглэхэ ёһотой. Колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зорилго хадаа эдэ шиидхэбэри тогтоолнуудые эрхэ бэшэ дүүргэхые эрилтэ хэхэ ба тэдэнэй ябасые саг соонь шалгажа байха болоно.

Хүдөө ажалай артелиин Устав артелиин хэрэгүүдые мэдэжэ байхын тулада хоёр жэлээр һунгагдаха колхозой правлениин хүдэлмэринүүдэй удхашанарыень тон годоор элирхэ лжэ үгэнэ. Артелиин правлени болбол гүйсэдхэхы орган мүн. Правлени хадаа гүрэнэй урдахи уялгануудые дүүргэхын түлөө, колхозой бүхы ажал хүдэлмэринүүдэй түлөө артелиин членүүдэй хамтын суглаануудай урда харюусана. Правлени болбол өөрынгөө ябуулгада Устав ба хамтын суглаануудай шиидхэбэри тогтоолнуудые хүтэлбэри болгон бэелүүлнэ. Колхозникууд хадаа артелиин правленидэ тэрэнэй членүүдэй ажал хүдэлмэриин ябаса ба тэдэнэй хамтын ажахые саг үргэлжэ хүтэлбэрилжэ байхыень найдана. Энэ олониитын этигэл найдалые харюулха ба тэдэнэй урда табигдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхын тулада правлени болбол өөрынгөө хүдэлмэридэ түрүү колхозникуудай дүй дүршэл ба үнэгэ үүсхэлнүүдые үргэнөөр хэрэглэжэ, колхозно ниитэдэ түшэхэ ёһотой. Колхозно демократиие үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гээшэ хүдөө ажалай эдлэжээтэ ба бусад хүдэлмэринүүдые хаһа саг соонь үндэр дээдэ шанартайгаар дүүргэхын түлөө, колхозой үйлэдбэриие һонороор хүтэлбэрилхын түлөө колхозникуудай хамтын суглаанай урда правлениин харюусалгые һуларуулха бэшэ, харин улам шангадхажа үгэнэ. Колхозно демократиин бүхы формонуудые артелиин хүтэлбэридэ шадабаритайгаар хэрэглэхэ ябадал колхозой ажахые амжалтатайгаар хүгжүүлхэ арга нүхэсэлнүүдэй нэгэниинь мүн болоно.

Колхозникуудай эрилтэнүүдтэ анхаралтай ба һонороор хандаха гээшэ колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй зайлашагүй уялга мүн. Колхозуудые зүбөөр хүтэлхын тулада артелиин член бүхэнэй шадабариинь хараадаа абалсажа, ажахын бүхы участогуул дээрэ хүсэнүүдээ зүбөөр хубаажа табиха, тэдэнэрэй үйлэдбэриингөө техникые шудалха ябадалдань үдэр бүри бодото туһаламжа үзүүлхэ, эрэгтэй ба эмэгтэй колхозникууд бүхэнэй ажал ба байдалай условинуудые хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд һайнаар мэдэхэ ёһотой.

Дүүргэлтые саг үргэлжэ шалгажа байха ябадал артелиин хэрэгүүдые зүбөөр хүтэлхэ гэһэн нэгэн шухала условинь мүн болоно. Энэнь хоёр талаһаа бэелүүлэгдэхэ ёһотой гэбэл: колхозникууд хадаа хамтын суглаанууд ба үйлэдбэриин зүблөөнүүд дээрэ хүтэлбэрилэгшэдэйнгөө ябуулгые шалгажа, колхозой хүтэлбэрилэгшэд хадаа тус тус колхозникуудай ба элдэб тушаалта нюурнуудай үдэр бүриинь хүдэлмэриие хинажа байха зэргэтэй. Правлени болбол бүхы хэрэгүүдээ мэдэжэ байхадаа, эгээл түрүүн артелиин членүүдэй хамтын суглаанай шиидхэбэри тогтоолнуудые дүүргэхэ үүргэеэ бэелүүлнэ гээшэ.

Устав гээшэ колхозой правлениие таарамжатай бүрин эрхэнүүдээр хангана. Эндэ эгээл түрүүн артелиин жэшээтэ Уставай 23 ба 24-дэхи пунктнуудаар хараалагдаһан колхозой тушаалта нюурнуудые томилон олохо эрхэ олгуулагдана гэбэл: тариан ажалай, мал ажалай ба бусад бригаданууудай бригадирнуудые, колхозой үйлэдбэриин тус тус һалбаринуудые даагшадые, тоо бүридхэлэй хүдэлмэрилэгшэдые, бэшэ захиралтын-управленческа ба туһалалсаха хүдэлмэрилэгшэдые томилно. Колхозой правленидэ, хэрбээ

өөрынгөө үүргэнүүдые дүүргэжэ шадаагүй хүдэлмэрилэгшэдэй байбалынь, тэдэниие нэгэ хүдэлмэриһөөнь ондоо хүдэлмэридэ оруулха мэтээр бэлгүүлхэ эрхэ үгтэнэ.

Правлениин тон шухала зорилго болбол колхозой ажал хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэхэ хэрэг мүн болоно. Правлени хадаа ходо доо байха үйлэдбэриин бригаданууудай составые тогтоожо олохо, сдельна ажалай нормо зохёохо, хүдэлмэриин ябасые шалгажа, гээгдэжэ ябаһан бригаданууудта туһаламжа үзүүлхэ ябадалые хангаха, ажалай жаяг заршам бэхижүүлхэ, бригаданууудай хоорондо социалистическэ мурысөөе эмхидхэхэ гэхэ мэтын хэмжээнүүдые бэелүүлнэ.

Правлени болбол гүрэнэй банкда байһан колхозой текущи счет мэдэхэ эрхэтэй ба артелиин членүүдэй хамтын суглаагаар баталагдаһан колхозой оршо—гаршын сметэнүүдэй дүүргэлтые мүн мэдэлсэнэ. Мүн хүдэлмэрилжэ олоһон ажалта үдэрнүүдэй тоотой зохилдуулан колхозникуудта натуральна ба мүнгэн аванс үгэхэ, мүнгэнэй ба натуральна фонднуудые байгуулха тухай хамтын суглаанай шиидхэбэри тогтоолые дүүргэхэ, хамтын суглаанай тогтоолой ёһоор колхозникуудай хоорондо натуральна ба мүнгэнэй олзо доходые хубааха ябуулга эрхилнэ. Колхоздохи эдибхитэдэй туһаламжатайгаар колхозой үйлэдбэриин түсэб зохёохо ба тэрэниие хамтын суглаанда табижа хэлсүүлхэ ба баталуулха, саашадань тэрэнэй дүүргэлтые хангаха үүргэтэй байна.

Артелиин правлени түрүүлэгшэрээ хүтэлэгдэнэ, тэрэнь энээнтэй нэгэн хамта колхозой түрүүлэгшэ мүн болохо болоно. Хүдөө ажалай артелиин Уставай ёһоор колхозой түрүүлэгшэдэ ажал хүдэлмэриие үдэр бүри хүтэлбэрилхэ үүргэ ашагдана. Артелиин түрүүлэгшэ хадаа гүрэнэй ба олониитын организацинуудай урда колхозоо түлөөлхэ, колхозойнгоо нэрэһээ договорнуудые баталха, артелиин членүүдэй хамтын суглаанай тогтоолнуудтай зохилдохоор ба Устав соо заагдаһан хэмжэһээ хэтэрүүлэнгүй колхозой мүнгэн зөөрние мэдэжэ гаргашалха ба мүнгэнэй документнүүд дээрэ гараа табиха эрхэтэй. Гэбэшье, колхозой түрүүлэгшэ болбол правлениин эрхэ зэргые бултыень миил өөрөө дүүргэхэ ёһогүй.

Колхозуудые хүтэлхэ системэнүүтэй угаа шухала органиинь хадаа шалгалтын комисси мүн болоно. Тэрэнэй зорилгонууд гэхэдэ дүүргэлтые хинаха ба шалгаха хэрэг болоно. Шалгалтын комисси болбол мүн лэ правлени мэтэ хоёр жэлэй болзороор колхозой членүүдһээ хамтын суглаагаар һунгагдана. Шалгалтын комиссида колхозой тушаалта нюурнууд гү, али правлениин членүүдэй дүтэ түрэлэй хүнүүд һунгагдажа болохогүй. Тэрэнэй гол үүргэ—хүдөө ажалай артелиин Уставые дүүргэлтэ болгохо ба хамтын суглаануудай шиидхэбэри тогтоолнуудые бодото хэрэг дээрэ бэелүүлхын түлөө хиналта хэнэ. Шалгалтын комисси гээшэ үдэр бүриин оперативна хүдэлмэридэ оролсонгүйгөөр правлениин мүнгэ сангай—ажахын ябуулгануудые шалгажа байха ёһотой. Тэрэнэй түлөө саг үргэлжэ ба түргэ түргэн шалгалтануудые ябуулнэ. Колхозой бүхы ябуулгануудые шалгаха шалгалтануудые жэл соогоо 4-һөө доошо бэшэ хэхэ ёһотой. Гэнтэ хэгдэхэ шалгалтанууд гээшэ угтаа колхозой правлениин ябуулгануудай ямар нэгэн талыень шалгаха гэһэн зорилготой байха юм.

Гүрэнэй урдахи уялгануудые колхозоороо дүүргүүлхэ, мүн тэрэшэлэн машинно-тракторна станцинууд ба бусад организацинуудтай баталһан договорнуудаа дүүргэхэ ябадал шалгалтын комиссиин тусхай анхаралда табигдана.

Колхозуудай ниитын ажахые хүгжүүлхэ ба бэхижүүлхэ хэрэгтэ доторой журам байгуулха гүрим болбол угаа ехэ удхашанартай байха юм. Доторой журам байгуулгын гүримууд соо иимэ юумэнүүд хараалагдаха ёһотой байна гэбэл: а) хүдэлмэриин хүсэнүүдые үйлэдбэриин гол участогуудта зүбөөр хубаажа табиха; б) хүдэлмэринүүдэй сезон ба колхозой үйлэдбэриин зарим һалбаринуудые хараадаа абалсажа, колхоз доторхи бүхы хүдэлмэринүүдэй тодорхой нягта журам байгуулга; в) эрхим һайнаар ажаллаг колхозникуудые урмашуулха ба ажалай болон доторой жаяг заршам эбдэһэнэй түлөө ашагдаха зэмэ хэмжээнүүдэй формонууд; г) тус бүхэнэйнь хүдэлмэриие хараадаа абалсажа, колхозникуудай хубиин хэрэгсэлнүүдые хангаха гүрим.

Үйлэдбэриин зүблөөнүүд болбол колхозой ажахыда олониитые хабаадуулха хэрэгтэ зорюулагдаһан байна. Иимэ зүблөөнүүд колхозой правлени, ажахын зарим һалбаринуудые даагшад, бригадирнуудаар татагдажа болоно. Үйлэдбэриин зүблөөнүүдые саг соонь татаха гээшэ социалистическэ мурысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ба бэхижүүлхэ, хүдэлмэриин дүй дүршэлые халан абалсаха арга олгоно.

Хүдөө ажалай артелиин Уставаар хараалагдаһан, колхозуудые хүтэлхэ демократическа үндэһэ һууринууд иимэ байна.

„Колхозуудта хүдөө ажалай артелиин Уставые эбдэһэн ябадалнуудые усадхаха хэмжээнүүд тухай" ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй 1946 оной сентябриин 19-эй тогтоол соо колхозуудые хүтэлхэ демократическа үндэһэ һууринуудые тон ехээр эбдэжэ байһыень сэхэ зааһан байна. Олохон колхозуудта колхозникуудай хамтын суглаануудые татахаа болиһон дээрэһээнь, тэдэнэр артелиин хэрэгүүдтэ хабаадалсаха ябадалһаа зайлуулагдаһан байһан. Хамтын суглаанай бүхы зорилгонууд, тэрээн соо колхозой олзо доходые хубаалга, ажахын түсэбүүдые зохёохо, бүхы материальна зөөрние мэдэжэ гаргашалха асуудалнуудые үнэндөө гансахан правлени гү, али колхозой түрүүлэгшэ шиидхэжэ, колхозой правлени ба түрүүлэгшэнь өөрынгөө ябуулга тухай колхозникуудай хамтын суглаанай урда тоосоогоо хэдэггүй байгаа.

Колхозуудые хүтэлхэ демократическа үндэһэ һууринуудые иигэжэ эбдэһэн дээрэһээ, правлени, колхозой түрүүлэгшэ ба шалгалтын комиссиие һунгаха хамтын суглаанууд хэдэн жэл соо суглардаггүй, Уставай ёһоор тогтоогдоһон һунгалтын болзорнуудые үнгэргэжэ, правлени ба колхозой түрүүлэгшын бүрин эрхыень сахидаггүй байһан юм. Үнгэрһэн жэрэхэдээ колхозуудай түрүүлэгшэнүүдые колхозникуудай мэдэлгүйгөөр сэхэ районуудай партийна ба советскэ организацинууд томилон олодог ба хүдэлмэриһөөнь гаргадаг болоһон байгаа.

„Иимэ байдал колхозуудай түрүүлэгшэнэрые колхозникуудайнгаа урдань харюусалгагүй, тэдэнһээ амяраа боложо таһарха, колхозникуудтайгаа холбоогоо гээхэ ябадалда хүргэдэг дээрэһээ хүдөө ажалай артелиин Уставые хазагайруулжа, колхозой хүгэлбэри ба колхозникуудай хоорондохи демократическа харилсаануудые эбдэһэн ябадал боложо, колхозуудые бэхижүүлхэ хэрэгтэ тон ехэ хохидол үзүүлдэг байна"—гэжэ ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоол соо хэлэгдэнэ.

Мүн вилээдгүй олон шалгалтын комиссинууд, тэдэндэ хүдөө ажалай артелиин Уставаар даалгагдажа үгтэһэн зорилгонуудые дүүргэдэггүй байһыень ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй 1946 оной сентябриин 19-эй тогтоол харуулна. Олохон колхозуудта шалгалтын комиссинууд оройдоо хүдэлдэггүй гү, али правленидэ туһалалсаха аппарат болошоһон дээрэһээ хүдөө ажалай артелиин Уставые бүдүүлигээр эбдэжэ байһан ябадалые мэдэдэггүй байгаа. „Колхозуудта хүдөө ажалай артелиин Уставые эбдэһэн ябадалнуудые усадхаха хэмжээнүүд тухай" парти ба правительствын тогтоол хадаа өөһэдынгөө хүдэлмэриие үндэһөөрынь шэнэдхэхэ ба һайжаруулха, колхозно ажабайдалай Сталинска Уставые хатуу шангаар ба үнэн сэхээр сахиха ябадалые бэелүүлжэ, колхозуудай правленинүүдэй хүдэлмэриинь хиналтадаа абажа байхые шалгалтын комиссинуудые уялгална. Колхозно демократиин эрилтэнүүдые онсо һайнаар сахиха гээшэ хүдөө ажалай артелиин хүдэлмэринүүдтэ тохёолдоһон дутагдалнууд ба таһалдалнуудые усадхаха ябадалда туһална.

„Колхозуудта хүдөө ажалай артелиин Уставые эбдэһэн ябадалнуудые усадхаха хэмжээнүүд тухай" ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй тогтоол болбол тон ехэ политическэ удхашанартай байна. Энэ тогтоол хадаа колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаар улам саашань бэхижүүлхэ, шэнэ табанжэлэй түсэбөөр хүдөө ажахын урда табигдаһан агууехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан байха юм. Бүхы колхозно тариашад парти ба правительствын энэ түүхэтэ тогтоолые гүнзэгы хангалтатайгаар угтаһан байна. Энэ тогтоолые сулэрилтагүйгөөр бодото хэрэг дээрэ бэелүүлгэ—бүхы партийна ба советскэ организацинуудай, хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй туйлай шухала зорилго мүн болоно.

Т. Коваль.

Гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Соведэй заседани дээрэ

Италитай ба Румынитай хэгдэхэ эб найрамдалай договорой проектые зүбшэн хэлсэлгэ

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 8. (ТАСС-ай спецкорр). Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй мүнөөдэрэй заседани дээрэ В. М. Молотов түрүүлэгшээр һууба. Министрнүүдэй Совет болбол Италитай хэгдэхэ эб найрамдалай договорой условинуудые зүбшэн хэлсэжэ үргэлжэлүүлһэн байгаа.

14—А статьягай проект зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаа. Энэ проектын ёһоор Итали болбол иимэ хүнүүдтэ хашалан үзүүлхые хоригдоһон байна гэбэл: 1) эб найрамдалай договорые зүбшэн хэлсэхэ үедэ Италиин али нэгэн территориие союзна гү, али холбоото державануудай нэгэнтэйнь нэгэдүүлхын түлөө үгэ хэлэһэн ба 2) нэгэн үедэ итальянска фашистска армиһаа бодхуултаад союзна сэрэгэй частьнуудтай гү, али эсэргүүсэлтын хүдэлөөнтэй нэгэдэһэн хүнүүд болоно. Тиимэ статьяе Италитай хэгдэхэ эб найрамдалай договор соо оруулхын түлөө парижска Амгалан тайбанай конференци дээрэ 10 делегаци голосовалһан ба тэрэниие буруушаажа мүн лэ 10 делегаци голосовалһан юм. Тиихэдэ нэгэ делегаци голосованида хабаадаагүй. Тиимэ болохолоороо, тус дурадхал орхигдоһон байгаа. 14—А статьягай түлөө советскэ ба французска делегацинууд голосовалалсаһан байха юм.

Мүнөөдэрэй заседани дээрэ Молотов болбол советскэ делегаци энэ дурадхалые дэмжэлсээд, тэрэниие эб найрамдалай договор соо оруулбал зохихо гэжэ тоолоно гэбэ. „Хэрбээ бидэнэр али нэгэн союзна гү, али холбоото державада туһа хүргэхөөр позици баримталһан гү, али итальянска армиин союзникуудта дайсан харша байха үедэ тэндэһээ бодхуултаха баатай болоһон Италиин гражданинуудта моральна дэмжээргэ үгөө хадамнай зүб болохо бэлэй. Тиимэ хүнүүдтэ хашалан үзүүлхэ ябадалые хорихо гээшэ гансахан эдэ хүнүүдэй ашаг туһада бэшэ, мүн союзникуудайшье ашаг туһада тааража байнабшуу",—гэжэ Молотов хэлэбэ. Советскэ делегациин дурадхалые Францииин үмэнэһөө Кув де Мюрвилль дэмжэһэн байна. Тэрэ хадаа иимэ статья зүйтэй зүб болохо байгаа гэжэ тэмдэглэбэ.

Бирнс болбол Италиие өөрынгөө гражданинуудта һаналаа хэлэхэ сүлөө олгожо хангахые уялгалһан услови Италитай хэгдэхэ эб найрамдалай договорой проект соо оруулагданхай байна гэжэ шалтаг бариад, 14—А статьягай проектыен нэгэдэхи параграфые буруушаажа хэлэһэн байна. Тиихэ зуураа союзна сэрэгүүдтэй нэгэдэһэн урдын бодхуулнуудта хашалан үзүүлхэгүй гэжэ итальянска правительствые хориһон параграфые буруушаагаагүй. Бевин болбол Бирнсын һаналтай нэгэдэлсэбэ.

Советскэ ба французска делегацинууд оруулһан дурадхалайнгаа нэгэдэхи параграфые договор соо оруулха гэжэ баадхабагүй, зүгөөр министрнүүдэй орлогшонорой заседани дээрэ энэ параграфай шэнэ текстые дурадхаха эрхэтэй байһан зандаа үлэһэн юм. Итальянска армиһаа бодхуултаһан ба союзна сэрэгүүдтэй нэгэдэһэн хүнүүд тухай хэлэгдэһэн хоёрдохи параграфые орлогшонорой үзэмжэ дээрэ табиха гэжэ шиидхээд, тэрээн тухай үгөө нэгэдэнги проектые министрнүүдэй Соведэй баталамжада табихыень тэдэндэ даалгаһан байгаа.

Удаа тээвь министрнүүдэй Совет болбол Парижска конференци дээрэ польско ба украинска делегациин үүсхэлээр зүбшэгдэн хэлсэгдэһэн шэнэ статьягай проектые зүбшэн хэлсэлгэдэ оробо. Тэрэнь юун байгааб гэхэдэ: „Итали болбол итальянска территори дээрэ политическэ, сэрэгэй ба хахад сэрэгэй удхатай фашистска организацинуудые болон мүн тэрэшэлэн арад зоной демократическа эрхые хаһаха зорилго табиһан гү, али ямар нэгэн нэгэдэмэл нацануудай али нэгэндэнь эсэргүү пропагандэ ябуулһан бусад ямаршье организацинуудые байлгахагүй гэһэн уялга абана. Итали болбол урдань фашистска партинуудта эдибхитэйгээр хабаадалсаһан хүнүүдые правительственна органуудта алба тушаалда оруулхагүй гэжэ уялга абана" гэбэ. Энэ дурадхалай түлөө Парижска конференци дээрэ 9 делегаци голосовалһан, 10 делегаци буруушааһан, 2 делегаци дуугаа үгөөгүй бэлэй.

Мүнөөдэр тиимэ статьягай проектые үмөөржэ үгэ хэлэхэ зуураа, Молотов болбол урдань Германиин союзникууд байгшадтай хэгдэхэ эб найрамдалай договорнуудай бусад проектнууд соо, фашистска организацинуудые байлгажа болохогүй гэһэн заабари бии байһыень һануулба. „Советскэ делегаци болбол илангаяа Италитай хэгдэхэ эб найрамдалай договор соо тиимэ статьяе оруулха хэрэгтэй гэжэ тоолоно" гээд Молотов нэмэбэ.

Бирнс болбол фашистска организацинуудые хорихо тухай статьяе Италитай хэгдэхэ эб найрамдалай договор соо оруулхые буруушаажа хэлэһэн байгаа.

Кув де Мюрвилль болбол Италитай хэгдэхэ эб найрамдалай договор соо тус статьягай проектын нэгэдэхи хубиие оруулха гээшые французска делегаци буруушаахагүй байна гэжэ мэдүүлбэ. Зүгөөр урдань фашистска партида эдибхитэйгээр хабаадалсаһан хүнүүдые правительственна алба тушаалда оруулжа болохогүй гэһэн хоёрдохи бүлэг тухай хэлэхэ юм болоо һаа, тэрэнь Кув де Мюрвиллиин һанамжаар хадаа Италида бэелүүлхэнь бэрхэтэй гэнэ.

Французска делегациин оруулһан дурадхалые дэмжэлсэн Молотов тэрээнтэй нэгэдэлсэбэ.

Бирнс өөрынгөө хэлээшые баадхаһан зандаа байба. Тэрэ хадаа Итали дотор фашистска организацинуудые байлгахагүй гэжэ хорихо гэһэн статья болбол зүйтэй бэшэ ба тиимэ статьяе абаад байбал Италида угаа муу нүлөө халдааха байна гэжэ хэлээ.

Молотов болбол США ба Великобританиин түлөөлэгшэдэй зохёоһон Италитай эбтээ оролгын хэлсээнэй условинууд соо фашистска организацинуудые байлгажа болохогүй ба фашистска идеологиие ба һуралсалай фашистска методые үндэһөөрынь һалгааха шухала гэжэ хараалагдаһан тухай һануулһан байна. „Бидэнэр мүнөө эб найрамдалай договорой услови зохёожо байхадаа тэрээн тухай һанаха ёһотойбди" гээд Молотов хэлэбэ.

Молотовой хэлэһээр хадаа, мэнэ һаяхан Нью-Йоркско газетэнүүд болбол Палермода антипр вительственна удхатай фашистска демонстраци боложо, демонстрантнууд: „Дуче (Муссолини) мандаха болтогой" гээд хашхаралдаһан тухай мэдээсэһэн юм ха. Мүн тэрэшэлэн Итали дотор фашистска литература тараажа байһан баримтанууд олон. Тээсэгэн итальска фашистнууд нэгэ хэды саг соо радиостанциие буляажа абаад байгаа һэн. „Итали дотор фашистска этэгээдүүдэй дахин һэргэхэ аюулые тоохогүй гээшэ үндэһэгүй ба тон буруу болохо байна,—гээд Молотов тэмдэглэбэ.—Иимэ хадань советскэ делегаци болбол фашистска организацинуудые байлгажа болохогүй гэһэн статьяе Италитай хэгдэхэ эб найрамдалай договор соо оруулха шухала гэжэ тоолоно. Италиин демократическа правительство болбол энэ мэтын заабариие буруушаажа ябашье хэлэхэгүй байна".

Һаналнуудаа андалдаһаниие анхаралдаа абаад, мүнөө хэлсэгдэжэ байһан статьяе иимээр баталхые Молотов дурадхаба: „Итали болбол итальянска территори дээрэ фашистска организацинуудые, арад зоной демократическа эрхые хаһаха зорилго табиһан бусад политическэ сэрэгэй гү, али хахад сэрэгэй ондоо организацинуудые байлгахагүй гэһэн уялга абана".

Бирнс болбол иимээр бэшэгдээд байхадаа США-гэй делегациин зарим арсалтануудые болюулна гэжэ мэдэрбэ. Министрнүүд болбол Итали дотор фашистска организацинуудай байха ябадалые хориһон тухай статьягай шэнэ проектые зохёохые өөһэдынгөө орлогшонорто даалгаха гэжэ шиидхэбэ.

Италитай хэгдэхэ эб найрамдалай договортой холбогдоһон хэдэн олон асуудалнуудай эгээн һүүлшынхинь боложо мүнөөдэрэй заседани дээрэ Албаниин эрхэ тухай хамаадаха 25—А гэһэн шэнэ статьягай проект зүбшэгдэн хэлсэгдэбэ. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: „Энэ договорой хүсэндөө ороод байхада Албани гээшэ холбоото державын эрхэнүүдые эдлэхэ юм" гэбэ. Энэ дурадхал болбол Парижска конференци дээрэ англо-американска блогой делегацинуудай олонхиин цуугаар болюулагдаһан байгаа.

Эндэ хэлэгдэһэн статьяе Италитай хэгдэхэ эб найрамдалай договор соо оруулха гэһэн дурадхалые мүнөө дэмжэхэ зуураа, Молотов болбол Албанида зорюулагдаһан аад 6 статьягай тусхай бүлэг договорой проект соо бии байһыень һануулба. Договорой хүсэндөө ороод байхада Албани гээшэ холбоото державын эрхэ эдлэхэ юм гэжэ хэлэгдэһэн статья договор соо оруулагдаад байбал зүб болохо бэлэй.

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта).

Гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Соведэй заседани дээрэ

Түгэсхэл.

Кув де-Мюрвиль болбол Франци хадаа Албанитай нормальна дипломатическа барисаатай байhан хэдэа, Италитай хэгдэхэ договор соо 25—А статьяе оруулхые буруушаанагүй гэбэ. Французска делегаци хадаа энэ асуудалые юридическа экспертнүүдэ үзэм жэгэ табихые дурадхаба.

Молотов энэ дурадхалые hайшаан нэгэдэлсэбэ. Зүгөөр, тэрэ дурадхал хадаа США-гэй ба Великобританиин зүгhөө арсалта ороhон дээрэhээ абтаагүй байшоо. Министрнүүд болбол Италитай хэгдэхэ эб найрамдалай договорой проектын зарим нэгэн хабсаргалтые экономическа экспертнүүдтэ дамжуулан үгэhэн байгаа.

Удаа тээнь Министрнүүдэй Совет болбол Румынитай хэгдэхэ эб найрамдалай договорой проектые хаража үзэлгэдэ ороhон байна. Парижска конференцидэ үгэе вагэлзэгүй хэдэн hайшаалта дурадхалнууд зүбшөөгдэжэ үзэлгэдэж байха юм. Германида байhан румынска эд зөөри тухай асуудалые зүбшэн хэлсэhэнэй дашарамд, Молотов болбол фашистска оснии нэгэ хуби болохо Итали шэнги тиимэ орондо орходоо, би шинхэн орон болохо Румыни тушаа тон ондоогоор хандаха хэрэгтэй гэжэ зааба.

Парижска конференци дээрэ Румынитай хэгдэхэ договорой проект соо англиска ба американска делегацин эрилтээр оруулагдаhан зал, Румыниин байгаа газаалын баяшуулда ехэхэн ямба ёhо олгохо гэhэн условнуудые эдибхитэйгээр зүбшэгдэн хэлсэгдэ. Молотов болбол эдэ условнуудые зүйтэй бэшэ байhыень тэмдэглэбэ. Энэ асуудалые саашань зүбшэн хэлсэлгэ хойшлуулагда.

Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй удаадахи заседани ноябриин 11-дэ, понедельнигтэ болохо гэбэ.

ФРАНЦУЗСКА НАЦИОНАЛЬНА СУГЛААНДА hУНГАЛТАНУУД БОЛhОН ТУШАА

ПАРИЖ, ноябриин 12. (ТАСС). hүүлэй мэдээнэй ёhоор, метрополиин ба далайн саанахи зэмлэнүүдэй заримаhаань коммунистическэ спискээр hунгагдаhан французска Национальна суглаанай депутадуудай тоонь 175 болобо. „Юманите" газетын мэдээсэлэй ёhоор, эдэ 175 коммунистическэ кандидадуудай түлөө дүн хамга 5 миллион 756 мянган 377 голос үгтэhэн байна. Коммунистическэ партии болбол ноябриин 10-да болоhон hунгалтануудай дээрэ бусад партинуудые орходоо уламжа олон голосуудые доро дурсагдаhан томо центрнүүдтэ абаhан байна, тэрэ гэбэл: Париж, Лион, Марсель, Тулуза, Тулон, Монпелье, Клермон-Ферран, Руан, Ним, Амьен ба бусад.

Парижда бүхы hунгагшадай 28,8 процентнь коммунистнүүдай түлөө голосовалба; 24 процентнь—„Арадай республиканска хүдэлөөнэй" (МРП) партиин түлөө; 15,7 процентнь „Сүлөөгүй республиканска партиин түлөө"; 12,2 процентнь—социалистнүүдай түлөө; 10,9 процентнь „Зүүн республиканецуудай нэгэдэлэй" түлөө; 6 процентнь—„Деголлевецүүдэй Союзай" түлөө ба 4,7 процентнь бусад жэжэ партинуудай түлөө голосовалhан байгаа.

Французска Национальна суглаанда шэнээр hунгагдаhан депутадуудай дунда 35 эхэнэрнүүд бии.

* *

ПАРИЖ, ноябриин 12. (ТАСС) Шэнээр hунгагдаhан французска Национальна суглаан наhанайнгаа талаар эгээн хуушанай депутат Марсель Кашен түрүүлэгшэтэйгөөр ноябриин 28-да анха түрүүшынхеэ сугларха юм.

* *

ПАРИЖ ноябриин 13. (ТАСС). Французска парламентын хоёр доодо палата болохо республикын Советтэ hунгаха шэнэ hунгуулиин кампани эхилбэ. Түрүүшын мэдээнүүд дээрэhээ хараад үзэхэдэ, тус кампани болбол мүнөө hаяхан дүүргэhэн Национальна суглаанайе hунгаха кампаниhаа дутуугүй угаа хурса политическэ удхатай байха юм ха.

Реакционно хэблэл болбол республикын Соведтэ коммунистнүүдые hунгаха ябадалые hатуулха гэhэн лозунгтойгоор шэнэ hунгуулиин кампаниие толилжо байна.

Бүгэдын мэдэhээр, ноябриин 24-дэ hунгалта хэхэ хүнүүдые hунгажа, тэдэнь республикын Соведэй членүүдые декабриин 8-да hунгаха юм гэнэ.

Республикын Совет гээшэ 315 членгэй байха болоно.

НЭГЭДЭМЭЛ НАЦАНУУДАЙ ОРГАНИЗАЦИИН ГЕНЕРАЛЬНА АССАМБЛЕЙН КОМИТЕДҮҮДТЭ

НЬЮ ЙОРК, ноябриин 8. (ТАСС-эй спецкорр.). Генеральна Ассамблейн зүблэхэ зүйлдэ табигдаhан асуудалнуудые хаража үзэхэ комитедүүд үсэгэлдэр ба мүнөөдэр хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлбэ.

Тэрьедэhэн ба ондоо орондо ороhон хүнүүдтэ туhалха тухай буляалдаата хэлсээн

Мүнөө үелэ комитедүүдтэ буляалдаата хэлсээндэ табигдаhан эгээн шухала асуудалнуудай нэгэниинь хадаа, тэрьедэhэн ба ондоо орондо ороhон хүнүүдтэ туhалха тухай асуудал болоно. Тэрээн тухай А. Я. Вышинский али бүхы талаарнь хэлэжэ сэгнэлтэ үгөөд, Советскэ делегациин үзэнhөө тодорхой дурадхалнуудые оруулhан байгаа. Тэдэниие бээлүүлхэд байбал, энэ проблемые үндэhөөрнь шиидхэхэ ябадалда туhалха байгаа. Тэрьедэhэн ба ондоо орондо ороhон хүнүүдэй лагерьнуудта ямаршье эрхэгүй байhан бэ зоргоороо аашалhан тухай, эдэ лагерьнуудта фашистска организацинуудай ябуулжа байhан hүйдхалэй хүдэлмэри тухай Вышинскиин харуулhан баяниг баримтатай материалые, Советскэ делегациин тодо hонор ба удха hайтай дурадхалнуудые дуулаад байхадаа, эндэ байгшад бүгэдөөрөө угаа ехээр бодолгото болобо. Теэд британска делегациин түлөөлэгшэ юундэшьеб даа сухалаа хүрэжэ, эндэ хэлэгдэhэн үгэдэ дураа гутаhан бэеэрээ тэрэниие мүнөө зүбшэжэ байhан асуудалда ехэнхидээ хабаадахагүй байна гэжэ мэдүүлбэ. Мүн лэ тиимэрхүү мэдүүлгые США-гэй делегациин үмэнэhөө Элеонора Рузвельт корреспондентнүүдтэ хэлэhэн байха юм. США-гэй элитгазетанууд эдэ мэдүүлгэнүүдэй hүүлээр советскэ дурадхалнууд тухай абяа аниргүй байhаниинь гайхалтай.

„Нью-Йорк Геральд Трибюн" гэжэ газетын 64 хуудаhан дээрэ советскэ делегадай хэлэhэн үгэдэ ойроо 30 мүр хэблэхэ hуури олдоhон байгаа. Тиихэдэ „Нью-Йорк Таймс" газетэ энэ үгэ тухай мүн лэ бишиханаар мэдээсэhэн байна. Зүгөөр иигэжэ абяа анирүй байhыень мүнөө хэлсэгдэжэ байhан асуудалда Советскэ делегациин hанал бодолые зүбшөөhэн дээрэ тооложо болохогүй. Хэдэн зуугаад мянган тэрьедэhэн ба ондоо орондо баалалтаар оруулагдаhан хүнүүдые хилын саана байлгаха түсэб хээлэ үниhөө хойшо түхеэржэ байhан США-гай гусгаар тушаалтанай hанал бодол тухай уласхоорондын үргэн ниитэ оhйса мэдэхэ байнабшуу. Тэрэнь амгалан бэшэ байдалай ба элдэбын авантюрануудые бэлэдхэхэ шэнэ гуламтанууд болохо аюул ерүүлнэ. Тэрьедэжэ ошогшодые үрэhэн нютагтаа бусажа ерэхэ эхэнь туhалха тухай советскэ дурадхалнууд тухай мэдээсэл тунхаглаха газар олоогүй байhан тэдэ америкаанска газетэнүүд хадаа тэрьедэгшэдые ба ондоо орондо ороhон хүнүүдые далайн саана үлдэгэхэ проект зохёожо яhала ехээр бэшэнэ.

Социальна, гуманитарна ба культурна асуудалнууд тушаа № 3 комитедэй мүнөөдэрэй заседани дээрэ советскэ дурадхалнуудта гол ехэ анхарал хандуулагдаба. Польшын түлөөлэгшэ болбол уржадэр Вышинскиин хэлэhэн гол дурадхалнуудые дэмжэжэ үгэ хэлэбэ. Тэрьедэhэн ба ондоо орондо ороhон хүнүүдтэ туhалха тухай асуудал хадаа комитедүүд ба конференцинүүдэй хэдэн олон заседанинууд дээрэ хэлсэгдэжэ ороhоор аяар нэгэ жэл туршада боложо байhан гэжэ hануулаад, Польшын түлөөлэгшэ болбол энэ гэhээр шиидхэгдэхэ ёhотой гэжэ байхадана. Польско правительство эхэ нютагтаа бусахые хүсэжэ байhан бүхы хүнүүдые амаршалха юм гэжэ тэмдэглэбэ. Тэрэ хадаа эхэ нютагтаа бусажа ерэхые хүсэhэн бүхы хүнүүдтэ материальна туhаламжа үзүүлэгдэхэ тухай асуудал табиhан байна.

Удаа тээнь США-гэй түлөөлэгшэ Элеонора Рузвельт үгэ хэлэбэ. Тэрэ хадаа энэ жэлэй эхиндэ Лондондо Генеральна Ассамблейн эхилээд байхада хэлэhэн США-гэй делегациин хуушан hанал бодолые үмэрhэн байгаа. США-гэй делегаци болбол уласхоорондын организацида туhалха ябадал эхэ нютагтаа бусахые хүсэhэн ба мүн тэрэшэлэн эхэ нютагтаа политическэ хубилалта болоhон дээрэhээ эндэхи шэнэ правительствонуудай политикые зүбшөөгөөгүй байhан хадаа өөhэдынгөө нютагта бусахаhаа арсаhан хүнүүдтэшье эб адли зан үзүүлэгдэхэ ёhотой гэжэ тоолоно. Тэрэ хадаа дурсагдаhан hанал бодол дээрэhээ нютагтаа бусаха дурагүй байhан хүнүүдэй ондоо орон худар нүүжэ ошоходонь туhаламжа үзүүлэгдэхэ ёhотой гэбэ.

Вышинскиин хэлэhэн үгэ соо табигдаhан советскэ дурадхалнуудые дурсаха зуураа, Элеонора Рузвельт болбол уласхоорондын организациин туhаламжа хадаа квислингүүдтэ, предательнуудта, сэрэгэй гэмтэ ябадал хэгшэдтэ үзүүлэгдэхэ ёhогүй. Зүгөөр эдэ сэрэгэй гэмтэ ябадал хэгшэдые элирүүлхэ ба бариха хэрэгые бусад органууд, жэшээнь союзнигуудай сэрэгэй засагаархин эрхилхэ ёhотой гэжэ американска делегацишье тоолоно гэбэ.

Удаа тээнь болоhон үгэ хэлэлгэндэ Канадын, Египедэй, Бразилиин, Австралиин түлөөлэгшэд хабаадалсаhан байна. Тэдэнэй хэлэhэн үгэнүүд хадаа юрэнхы удхатай байшоо. Советскэ Союз ба бусад хэдэн гүрэнүүдэй хабаадалгагүйгөөр уласхоорондын организациин зүгhөө тэрьедэгшэдтэ туhаламжа үзүүлхые баадхаhан бельгийскэ делегадай хардалга гүрдэлгын үгэ тухай түсгаар анхарал хандуулагдаба. Иигэжэ хэлээд байхадаа, бельгийскэ делегат болбол туйлай шухала уласхоорондын асуудалнуудые шиидхэлгэдэ хабаадалсаха ябадалhаа Советскэ Союзые ойролдовь зайсуулха hанаагай байгшадай үнэн сэдьхэлые мэдүүлжэ хэлэбэ гээшэ. „Энэ хадаа тэдэнhээ дулдыдахагүй юм" гэжэ хэлэhэн оловдо мэдэгдэхэ сталинска үгэнүүдээр тэрэ hаналдань харюусабал зохихо болоно.

Политическэ асуудалнууд тушаа № 1 комитедтэ Нэгэдэмэл нацануудай организацида шэнэ члэнүүдые абаха дүримые зүбшэн хэлсэлгэ

Нэгэдэмэл нацануудай организацида шэнэ членүүдые абаха дүрим заабари тухай асуудал үсэгэлдэр ба мүнөөдэр зүбшэн хэлсэгдэжэ үргэжэлүүлэгдэбэ. Энэ-энэй урда тээ мэдээсэгдэhэнэй ёhоор, тус асуудалые зүбшэн хэлсэхэ үедэ зарим делегадууд хадаа энэ организациин Уставта зүрюу болохо шиидхэбэри абхуулха гэжэ оролдоно. Жэшээнь Канадын делегат хадаа бүхы гүрэнүүд Нэгэдэмэл нацануудай организациин членүүд байха эрхэтэй юм гэбэ. Филиппинүүдэй түлөөлэгшэ хадаа Устав соо хэлэгдэhэн заршамуудые бэшэ харин, гүрэнүүдэй „эртэ урдын түүхэ домогые" харалсаhан заршамуудые баримталжа шэнэ членүүдые абахые дурадхаба.

Энэ мэтын үгэнүүдые хэлэхэдэнь советскэ делегат Громыко хатуу харюу үгэhэн байна. „Египет, Филиппины ба Панамын делегадуудай дурадхалнуудые шэнжэлэн үзэхын тулада байгуулагдаhан подкомитет хүдэлмэрээ үшөө дүүргээдүй байhан хадань, Нэгэдэмэл нацануудай организацида шэнэ членүүдые абаха тушаа аюулгүйн Соведэй хүдэлмэри тухай ажаглалтануудые хээд дүүргэхэмни,—гэжэ Громыко хэлэhэн байгаа.—Аюулгүйн Совет болбол член болгожо абаха тухай мэдүүлгэнүүдтэ нилээд ехэ анхаралаа табиhан юм. Тэрэ хадаа Афганистан, Исланди ба Швецийе Нэгэдэмэл нацануудай организацида абахыень hайшааhан байгаа. Зүгөөр, аюулгүйн Совет болбол бусад гүрэнүүдэй мэдүүлгэнүүд тушаа hайн шиидхэбэри гаргажа шадаагүй байшоо, юундэб гэхэдэ, тэдэнэр тушаа hаналаа тааралгүй байhан юм. Аюулгүйн Соведэйшье, мүн Генеральна Ассамблейн дээрэшье СССР-эй түлөөлэгшэд хадаа Афганистан, Исланди ба Швецийе абаха тухай hайшааха гэhэн шиидхэбэриие зүб гэжэ тоолоно. Тиихэ зуураа аюулгүйн Совет болбол Монгол Арад Республика ба Албаниие абахагүй гэжэ арсаад байхадаа ехэхэн алдуу гаргаба гэжэ тоолонобди.

Нэгэдэмэл нацануудай организацида членүүдые абаха условиие тодорхойлhон тэрэнэй Уставай 4-дэхи статьяе уншажа үгөөд Громыко болбол эдэ хоёр гүрэнүүд дурсагдаhан условинуудые дүүрэн хангаха байна гэжэ тэмдэглэбэ. Нэгэдэмэл нацануудай организацида абаха тухай асуудалые шиидхэхэдээ шухалашалха шиидхэхы факторнуудай нэгэниинь хадаа фашизмда эсэргүү үнгэрhэн дайнда али нэгэн гүрэнэй ямараар хабаадалсаhаниие харалсаха ябадал болоно. Албани гээшэ фашизмда эсэргүүсэн союзнигуудай талада эдибхитэй тэмсэл хэhэн юм гэжэ советскэ делегат хэдэ-хэдэн баримтануудаар гэршэлбэ. „Дайнэй үедэ союзна оронуудтай өөрынгөө хуби заяаниие холбоод байhан хадаа Албани мүнөөшье тэдэнтэй нүхэсэхэ hанаатай, теэд аюулгүйн Соведэй хэдэн олон членүүд тэрэнэй hанал хүсэлые сэгнэжэ үзэнгүйгөөр арсаhан байгаа"—гээд Громыко хэлэбэ. Дам саашаа Громыко болбол фашизмда эсэргүү тэмсэлдэ Монгол Арад Республикын ямар үүргэтэй байhыень хэлээд, аюулгүйн Совет тэрэнэй үүргэлэ сэгнэлтэ үгэнгүйгөөр мүн лэ арсаhан байна гэжэ зааба. Аюулгүйн Соведэй тиимэ шиидхэбэринүүдые зүбтэй зүйтэй бэшэ гэжэ Советскэ делегаци тоолоно. „Хэрбээ дайн сэрэг шэнги тиимэ ниитын үзэгдэл ба тэрэ дайнда зарим оронуудай ямараар хандаhаниие Нэгэдэмэл нацануудай организациин член болгожо абаха асуудалые шиидхэхэдээ харалсахагүй байгаа юм hаань, гүрүүшын ээлжээндэ ямар факторнуудые анхаралдаа абаха ёhотой байhаниинь ойлгогдоногүй,—гээд советскэ делегат хэлэнэ.—Португали, Ирланди ба Трансиорданиин мэдүүлгэнүүдые аюулгүйн Соведтэ зүбшэн хэлсэhэн тухай зарим делегадуудай хэлэhыень hануулаад, эдэниие организациин членэ абахыень Совет нэгэн hаналаар hайшаажа шадахагүй байба, юундэб гэхэдэ эдэ оронууд өөhэдынгөө зан ябадалаар Уставай табиhан эрилтэнүүдтэ таарахагүй байна гэжэ Громыко хэлэнэ. Португали гээшэ Франкогой, Испаниин ёhо гуримтай тон нягта барисаатай байhан ба барисаатайшье байhан зандаа. „США дэ сэрэгэй база үгэhэн ябадал хадаа Португалиие Нэгэдэмэл нацануудай организацида абахын тулада хүсэд үндэhэн боложо шадахагүй юм. Ирланди болбол СССР-тэй мүн лэ нормальна харилсаатай болоодүй ба фашизмда эсэргүү тэмсэл хэхэдэнь Нэгэдэмэл нацануудта ямаршье туhаламжа үзүүлээгүй hэн. Трансиорданиин мэдүүлгэ тухай хэлэхэ зуураа, Громыко иигэжэ хэлээ: „Трансиордани гээшэ подмандатна территори байhан" юм. Тэрэниие бэеэ даанхай гүрэн болоо гэжэ хэлсэнэ. Теэд эндэ али болоогүй юумэ ехэ бии. Тэрэ хадаа хэйшэн гээд бэеэ даанхай гүрэн болооб? Тэрэнь юун гэhэн бэеэ даанхай байдал гэ? Трансиорданида сохом юун болоhон тухай хэн нэгэн тодоор мэдэжэ болохо байгаашье hаань, Трансиордани тушаа аюулгүйн Соведэй зүгhөө hайн шиидхэбэри гаргаха ёhотой байhыень зүбтүүлхэ хүсэд баримтанууд Советскэ делегацида үгы байна". Дүүргэлтэ дээрээ Громыко иигэжэ хэлээ: „Великобританиин түлөөлэгшэд Соведэй саг үргэлжын нэгэ член болбол зарим гүрэнүүдые абаха гээшые буруушаажа арсаhан хадань, тэдэнэй мэдүүлгэнүүд тушаа аюулгүйн Совет зохихо шиидхэбэри гаргажа шадаагүй байшоо гэжэ гомодол барhан байха юм. Иигэжэ хэлэhэниинь тодо бэшэ ба бодото байдалые хазайлгаhан ябадал болоно. СССР-эй түлөөлэгшэ хадаа зарим оронуудые абахые буруушаажа арсаhаниинь үнэн. Теэд Албани ба Монгол Арад Республикые абахагүй ябадалые хэн гаргааб? Великобританиин ба США-гэй түлөөлэгшэд гаргаба гэжэ би өөрөө харюусаха байнаб."

Панамын, Шэнэ Зеландиин, Либериин, Турциин, Экводорой, Сальвадорой түлөөлэгшэд хадаа Ирландиин, Португалиин ба Трансиорданиин мэдүүлгэнүүдые дахяад хаража үзэхыень аюулгүйн Соведтэ гэлэргэнь бусаахые эрибэ. Австралиин делегат болбол Нэгэдэмэл нацануудай организацида член болгожо абахадаа тэрэ гүрэнэй дайнда хабаадалсаhаниие харалсаха гээшые буруушаажа арсаhан байна. Тэрэ хадаа тус гүрэнэй „эб найрамдалда дуратай" байhан ябадалынь гол шухала болгохо ёhотой гэжэ хэлэнэ. Иимэ hанал бодолые хэдэ-хэдэн делегадууд эрид шууд буруушаажа хэлэhэн байгаа. Польшын делегат болбол баталан абаhан шиидхэбэреэ дахин хаража үзэхые аюулгүйн Соведhээ эрижэ болохогүй гээд буруушааhан байна.

Белорусскэ делегациие толгойлогшо Киселев болбол Албани ба Монгол Арад Республикые Нэгэдэмэл нацануудай организациин член болгожо абахые hайшаан дурадхаха ябадалhаа арсаад байхадаа, аюулгүйн Совет алдуу гаргаба гэжэ мэдүүлhэн байна. „Албаниин ба Монгол Арад Республикын членэ абтахагүй гэhэн ушарынь хадаа, Соведэй зарим членүүдтэ эдэ гүрэнүүдэй демократическа байдалтай байгаашань тааранагүй" гээд Киселев хэлэбэ.

Реакционно ёhо гуримтай гүрэнүүдые Нэгэдэмэл нацануудай организаци хулар шургуулан оруулха гэhэн hэдэлгэнүүдые буруушаажа арсаха зуураа, Киселев болбол Португалиин фашистска үзэлтэй байгуулалтын бодото шэнжые элирхэйлэн хэлэбэ. Португали гээшэ немецкэ сэрэгэй гэмтэ ябадал хэгшэдэй байралhан газар болоhон ба мүнөөшье хүртэр тэрэ хэбээрээ байhан тухайнь hануулhан байгаа.

Украинын делегат Л. Медведь гэгшэ аюулгүйн Совет ба Генеральна Ассамблей хоерые бэе бэеднь зүрюугээр табиха hэдэлгэ гаргаhан зарим делегацинууд хадаа аюулгүйн Соведэй ажал хэрэгүүдые ба Уставай статьянуудые шуумжэлхэ шалтаг бариhан бэеэрээ Уставые шэнээр хаража үзэхэ үндэhэ бэлдэхэ hанаатай байhыень өөрынгөө үгэ соо харуулhан байгаа. Уставые шалгаха гэhэн hэдэлгэ хадаа организациин этигэл хүндые бууруулжа болохо байна гэжэ мэдүүлбэ.

Аюулгүйн Соведээр hайшаагдаагүй табан гүрэнүүдэй алиниинь Нэгэдэмэл нацануудай организацида абтаха ёhотой гү, али абтахагүй байhан тухай Генеральна Ассамблейн шиидхэбэри гаргаха ёhотой гэжэ Австралиин делегадай хэлэhэн дурадхал хадаа Уставай ушар удхада эсэргүүсэхээр зорюулагдаhан ба аюултай байна гэжэ Украинска делегат сэгнэhэн байха юм. „Энэ дурадхал хадаа Генеральна Ассамблей болон аюулгүйн Соведэй хоорондуур шаантаг шааха hанаатай байhан хүнүүдэй тээрмэдэ уhа юулжэ үгэнэ гээшэ. Шэнэ членүүдые абаха тухай таарамжатай шиидхэбэри гараагүй байhан асуудалые үшөө дахин хаража үзыт гэhэн гуйлтатайгаар Генеральна Ассамблейн зүгhөө аюулгүйн Соведтэ ханлаха гээшые Украинска делегаци буруушаанагүй гээд Медведь хэлэнэ,—теэд Украинска делегаци зарим гүрэнүүд тушаа өөрынгөө hанамжые хэлэхэ hанатай" гэбэ.

Украинска делегациин түлөөлэгшэ болбол Португали гээшэ Франкогой Испанитай хамта гитлеровскэ Германи ба мүн фашистска Италида стратегическа түүхэй эд, сэрэгэй хэрэгсэлнүүдые ябуулжа байhан пункт байhан гэжэ зааба. Франкистска Испанитай, гитлеровскэ Германитай, фашистска Италитай, милитаристска Японитой дипломатическа харилсаатай байhан аад дайнай урда тээ эб найрамдалай политикые эрид шууд ябуулжа байhан ба эб найрамдалай түлөө дайн сэрэгэй гол ехэ хүнэ хүшэрые бэе дээрээ даажа гараhан СССР-тэй дипломатическа харилсаагүй байhан тэдэ гүрэнүүдые эб найрамдалда дуратай гүрэнүүд гэжэ нэрэлхын аргагүй гээд Л Медведь хэлээ.

Украинска делегат болбол Албаниин ба Монгол Арад Республикын мэдүүлгэнүүд тушаа таарамжатай шиидхэбэри гаргангүй арсаhыень огто буруу гэжэ тоолоноб, тэдэнэй дайсанаа дараха илалтын ниитын хэрэгтэ оруулhан хубитань бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ гэбэ.

Дүүргэлтэ дээрээ украинска делегат болбол резолюци зохеохые даалгагдаhан подкомитет бүгэдөөрөө нэгэн дуугаар баталан абаха тиимэ резолюци зохёожо шадаха бэзэ гэжэ сохом найданаб гэhэн байна.

Грецескэ делегат хадаа Нэгэдэмэл нацануудай организациин "универсальна" байхын түлөө хэлэhэн болбошье Албаниие абаха гээшые буруушаажа, албанска правительство тухай уласхоорондын ниитын hаналые худхуулха hэдэлгэ гаргаhан байха юм.

Албани тушаа Грециин түлөөлэгшэдэй нэгэнтэ бэшэ хардалга гүрдэлгэ хэжэ байhыень тэмдэглэhэн Югославиин түлөөлэгшэ болбол грецескэ делегадай худалаар хэлээшыень элирүүлhэн байгаа.

Албани болон Монгол Арад Республикые абахаhаа арсаха тухай асуудалые дахяад хаража үзэхын түлөө Индиин делегациин хүтэлбэрилэгшэ Пандит Виджайя Лакшами гэгшэ хэлэhэн байна. „Фашизмда эсэргүүсэн албанска арад зоной хэhэн тэмсэл тухай советскэ делегадай харуулhан гэршэ баримтануудые дуулахадаа, би гүнзэгыгөөр hайшаабаб"—гээд тэрэ эхэнэр хэлэнэ. Тиихэ зуура Пандит болбол Ирланди ба Трансиорданиие Нэгэдэмэл нацануудай организацида абажа болошотой гэжэ индийска делегаци тоолоно гэбэ. Зүгөөр тоталитарна, фашистска үзэлтэй ёhо гурим тогтооhон орон болохо Португалиие абажа болохогүй,—гээд арсаhан байна. Пандит Виджайя Лакшамиин хэлэhэн үгэнүүд альга ташалгаар угтагдаба.

Мүн тэрэшэлэн үсэгэлдэр ба мүнөөдэр харгалзамжа тушаа № 4 комитет, экономическа ба финансова асуудалнууд тушаа №2 комитет, юридическэ асуудалнууд тушаа №6 комитет хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлhэн байна.

ЭЛДЭБ hОНИН...

◆ Үнгэрэгшэ дэлхэйн дайн... англичанууд ба американецу... манаин территори дээрэ таби... гаад элдэб үнгын радио... градуснигууд, часовой ме... гэхэ мэтэ зүйлнүүдтэй бомб... хаяhан байна. Немецүүд эдэ... нуудай нюусыень мэдэжэ а... түлөө хэдэн олон эрдэмтэд... хай комисси тогтооhон б... Тэдэ эрдэмтэдынь эдэ бомб... соо гэнтэ тэhэрүүлхэ элдэб... активна зүйлнүүд бии хаяд... бүхэли жэл соо тон айхабтар... гоомжотой наринаар шэнжэ... hүүлдэ, «тон мэхэ» бомбону... шэ гэжэ олоhон юм. Иимэ «... зүйлнүүд» бомбонууд соо... олон байдаг.

◆ Дэлхэйн бүмбэрсэг дээр... бүри 140 миллион тонно ш... хуряагдадаг байна. Бүхы эд... газарай дүрбэнэй нэгэ хуби... шэниисэ таригдадаг байха юм.

◆ США-да унадаг үбшэн (... лепси) тон элбэг. Тэндэ унад... шэнтэй миллионhоо дээшэ т... хүнүүд бии.

◆ Найлон гэжэ хэмэл ... хэhэн 1,25 сантиметр бүд... аргамжа 3 тонныя ашаа даал...

◆ Хонин туулгаар (оловоо... hэн эгээ эртэ сагай зүйл Лесб... жэ арал дээрэ олдонхой. Э... нин туулгаар хэhэн бүлэг ... 4500 жэлэй үмэнэ хэгдэhэн ... юм.

◆ Маларитай газарта ... эрбээхэйнүүд хүн зондо тон... туhа хүргэдэг юм Ушарань, б... боргооhонтой нэгэн доро ... гарадаг аад, үлэн бүри 500 б... hо барижа эдидэг байна.

◆ Троян гэдэг императорай... нэhээр бариhан молон хүүргэ... жэл соо байhан юм. Шэнэhэн... болбол дубhаа hураггүй бэхи... байна.

◆ Дуушанай хоолойн х... арайхан 1 процентыень абтан... дог, үлэгшэ 99 процентнь ... hаладаг байна.

◆ Шотландида нэгэ заахан... тые далайhаань таhалжа заган... хэбэрилгын газар болгоhон б... Шэнжэлэгшэд , эрдэмтэдэй ... дэлбэгээр хаяжа үгэhэн нитро... фосфат гэдэг зүйлнүүдые т... загаhанууд эдижэ айхабтар т... олошорhон байна. Энэ түсгаар... hан бухтын загаhад 18 hарын... ша соо далайн байдалда 3... соо үдэhэнhөө хоер дахин ... олошорбо. Тэрээнhээ гадна ... ла, палтус гэхэ мэтэ хабтагар... hанууд юрын хэмжүүрhээ 20... үлүү хэмжүүртэй болоhон бай...

◆ Олон жэлэй үмэнэ Лон... байhан Тоунсенд гэдэг нэгэ ... рал өөрынгөө зүрхэнэй сохи... огто зогсоожо шададаг байhан... Нэгэтэ гуша минута соо зүрх... гөө сохилолые зогсоожо, ... опыт хэhэнэйнгээ hүүлдэ, ... хоноод тэрэ хүн наhа барhан... на. Энэ ушар тухай англиска... шэн Баиард гэгшэ бэшэhэн бай... Доторойнгоо органуудые ... захиржа болохо тухай ор... агуухэ физиолог И. ... Сеченов бэшэhэн байна.

◆ Радиогой долгиной сууряа... ямаршье харанхы бүрүүл гэлэ... лын юумэ харадаг радарай тон... хүсэтэй станцинуудай антенн... айхабтар шанга «радио—гэ... хаядаг байна гэбэл, хажуугаар... нидэн гараhан шубуун агшан... ра шарагдан боложо унадаг б... юм.

◆ Жиирэй хүнэй бэе соо ... дуhал тухай иод байдаг. ... энээнгүйгөөр хүн амидаража ш... даггүй.

◆ Гэдэhэнэй хатуун үбш... (брюшной тифэй) бүхы тэмдэг... 863 жэлэй үмэнэ.—1083 ондо ... льянска нэгэ эмшэн тон тодор... гоор бэшэhэн байха юм.

„Хаан үхэр буу"

Гурбадугаар Иванай хаан ... ха үелэ Москва городто үхэр ... нүүдые бутээхэ „Пушечный д... байгуулагдаhан байна. Энд... мэр шудхагшаар Андрей Чох... жэл хүдэлмэрилhэн юм 1586 ... Чохов суута „хаан үхэр б... шудхаhан байгаа. Энэ үхэр б... гай утань 5 метр, хүндэнь 30 то... ба калибрань 89 сантиметр бол... Гадна, 800 килограмм болохо т... реалhан (мөнсогор) шулуунуу... буудадаг байгаа.

Харюусалгата редакторай орлогшо Д. Д. ЛУБСАНОВ

РЕДАКЦИИН АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС. Улан-Удэ Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23. АТС—1-80; зам. редактора — 23. ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной и комсомольской жизни, сельского хозяйства — 3-23 (2 зв.), культуры и быта, промышленности и транспорта — 4-52; писем трудящихся, внутренней информации и переводов—4-52 (2 зв.); об'явлений — 2-64 (2 зв.).

Н—00745 Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР. тираж 10.000